

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

"Соғлом авлод" давлат дастури тўғрисида

Соғлом авлодни тарбиялашга, юксак умуминсоний қадриятларга асосланган ҳаётий ўрнига эга бўлган маънавий бой, ахлоқан етук, интеллектуал ривожланган, юқори билими, жисмонан бакувват, ҳар томонлама камол топган шахсни шакллантиришга ўналтирилган кенг кўламли чора-тадбирларни амалга ошириши мақсадида ҳамда Ўзбекистон Республикасида 2000 йилнинг "Соғлом авлод йили" деб эълон қилинини муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Куйидагиларга:

соғлом оиласи шакллантириш ва оиласда юксак маънавий-ахлоқий мухитни ривожлантириш учун шарт-шароитларни такомилаштиришга;

давлат, жамият ва оила томонидан соғлом фарзанд туғилишига эътибор ва фамхўрликни кучайтиришга;

боловарнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, таълим олиши ва ҳар томонлама камол топиши учун шарт-шароитларни яхшилашга;

"Мехрибонлик" ўйларида, мактаб-интернатларда ва ихтисослаштирилган мактабларда тарбияланадиган боловарга давлат томонидан ёрдами кучайтиришга;

ижтимоий тафаккурда етук, ҳар томонлама камол топган ва соғлом авлоднинг туғилиши ва тарбияланиши учун юксак масъулият психологиясини шакллантиришга, соғлом авлоднинг туғилиши ва тарбияланиши масалалари бўйича ахолига ялпи билим бериш тизимини яратишга ўналтирилган "Соғлом авлод" давлат дастури тасдиқлансан.

2. Белгилансинки, "Соғлом авлод" давлат дастурида назарда тутилган чора-тадбирларни, уларнинг аҳамияти ва кўламларини, сарф-харажатлар ҳажмларини ва ижтимоий оқибатларини хисобга олган ҳолда, амалга ошириш 2000 йилда ва кейинги йилларда тегишли ресурслар билан таъминланасин.

минланиши керак.

Давлат дастури топширикларининг унда белгиланган муддатларга мувофиқ сўзсиз бажарилиши учун ўзларига боғлик бўлган барча чора-тадбирларни кўриш, барча мавжуд имкониятларни сафарбар этиш вазирликлар, идоралар, худудий ҳокимият ва бошқарув органлари ҳар бир раҳбарининг муҳим инсоний бурчи деб хисоблансан.

3. "Соғлом авлод" давлат дастурини бажаришга доир ишларни мувофиқлаштириш ва назорат қилиш учун Республика комиссияси тузилсан.

Республика комиссияси, зарурият бўлгандага, давлат дастурининг тегишли йўналишлари бўйича олимлар, мутахассислар ва жамоатчилик вакилларидан иборат ишчи гуруҳлари тузисин ва жойларда дастурий чора-тадбирларнинг амалга оширилиши бўйича ишларнинг ҳакиқий ахволи ўрганилишини таъминласин.

(Давоми 2-бетда)

ЯНГИ КЕНГАШ

Ижро интизомини ҳамда Ўзбекистон Республикаси

Президентининг қабул қилинган фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари сўзсиз бажарилишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан Ўзбекистон Республикаси Президенти хузурида "Назорат бўйича мувофиқлаштирувчи кенгаш" ташкил этилди.

ПРЕЗИДЕНТ ТУҲФАСИ

Мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов бевосита ўз ташаббуси ва фармони билан ташкил этиган Тошкент Ислом университетига Саудия Арабистони Подшохининг Куръон нашр

СҮНГИ УЧ КУН МУЖДАЛАРИ

этиш мажмуаси томонидан чоп этилган Мұсқаф ҳамда Мадинадаги муборак масжиди набавий имоми, машҳур қори, шайх Иброҳим ал-Аҳдар ал-Қайим тиловати туширилган магнит тасмаларини тұхфа этди.

МИННАТДОРЧИЛИК МАКТУБИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг АҚШ мудофаа вазири Уильям Коэнга Ўзбекистон-Америка муносабатларининг ҳарбий техника соҳасида ҳамда "Тинчлик йўлида ҳамкорлик" дастури доирасида ривожланиши ва мустаҳкамланишини қўллаб-куvvatlagани учун миннатдорчилек изхор этилган мактубини мамлакатимиз ташкилар вазири А. Комилов АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ж. Преселга топшириди.

Мустақил фикр баҳслафда төрғанилашади

Комил
инсон
тарбияси
3-бет

Ўқитувчига
ёрдам
4-бет

МЕНМОНХОНА
«Элчи»
Муҳаммад
Юсуфнинг эзгу
иши
5-бет

Кўзларни
мунаввар
айлаган
китоб
9-бет

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИННИГ ҚАРОРИ

"Соғлом авлод" давлат дастури түгрисида

(Боши 1-бетда)

4. Вазирлар Маҳкамасининг Ижтимоий комплекси котибиати Республика комиссиясининг ишчи органдарни этиб белгиланисин.

5. Вазирлар Маҳкамасининг Ижтимоий комплекси, Узбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Соғлумни саклаш вазирлиги "Соғлом авлод учун" жамғармаси ҳамда бошқа манбаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда "Соғлом авлод учун" жамғармасида жамланыётган молиявий маблағларнинг микдорлари ва манбаларини танқидий баҳолаб чиқсинар ва бир хафта муддатда Вазирлар Маҳкамасига:

Жамғармани "Соғлом авлод" давлат дастурини амалга ошириш бўйича Жамғармаси юкланган вазифаларнинг бажарилишини таъминлайдиган микдорларда зарур молиявий манбалар билан тубдан мустахкамлаш;

вилоятларда Жамғарма филиалини ташкил этиш, уларнинг тегиши маддий-молиявий базасини яратиш;

Жамғармани ва унинг худудий филиаларни, биринчи нафбатда, бюджетдан ташкир жамғармалар ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг хомийлик маблағларни хисобидан маблағ билан таъминлаш бўйича таклифлар киритсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги "Соғлом авлод учун" жамғармаси ҳамда манбаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда Жамғарма маблағларни шакллантириш ва улардан мақсадли фойдаланиш тартиби түгрисидаги низомни ишлаб чиқсан ва белгиланган муддатларда тасдиқлашга киритсисин.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекслари, вазирликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар, корпорациялар ва компаниялар, Қоралапофистон Республикаси

Вазирлар Кенгаши ҳамда вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликлари йилнинг ҳар чоригида ўз мажлисларида, манбаатдор органлар ва тузилмаларни жалб этган ҳолда, "Соғлом авлод" давлат дастурининг бажарилишини кўриб борсинглар. Йилнинг ҳар чораги якунлари бўйича йил чорагидан кейинги ойнинг 5-кунигача - Вазирлар Маҳкамасига хисобот даврида давлат дастури топшириклини амалга оширилиши якунлари түгрисида таҳлили аҳборот тақдим этилинлар.

7. Давлат матбуот кўмитаси, Узлётрадиокомпанияси, Узбекистон Миллий аҳборот агентлиги, Республика оммавий аҳборот воститалири қабул қилинган "Соғлом авлод" давлат дастурида назарда тутилган чора-

кишилар жалб этилинсан.

8. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Узбекистон Республикасининг Баш вазари У.Т. Султонов зиммасига юклансин.

тадбирларнинг роли ва аҳамияти кенг тушунишиб берилшини таъминласинлар.

Марказий телевидениеда ва вилоятлар телевидениела-рида ҳамда Тошкент шаҳар телевидениесида "Соғлом авлод" - бу бизнинг келажагимиз" маҳсус мунтазам кўрсатувини ташкил этиш максаддага мувофиқ деб хисобланисин. Уни тайёрлашга юқори мала-кали мутахассислар, шифо-корлар, психологлар, ота-она-лар, тарбиячилар, ёзувчилар, журналистлар, соғлом авлод муҳофазасига даҳлор барча кишилар жалб этилинсан.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Узбекистон Республикасининг Баш вазари У.Т. Султонов зиммасига юклансин.

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,

2000 йил 15 февраль.

Sessiya materiallarini o'rganamiz

Очиқ дарс дегани нима? Бундай дарсни айни пайтда таълим жараёнида татбиқ қилиш шартмиш! Албатта, шарт деб ўйлаймиз. Чунки ҳар бир ўқувчи бирор фанни ўқиётган экан, шу фанин қанчалик даражада ўзлаштира олишини эркин на-моён қилиши учун, таълим олишининг самародорлигини аниқлаш учун зарурдир. Дарсда қатнаштаётган илм масакни раҳбарияти ёки бошқа ўқитувчилар унда бу дарсдан иккала томон маънавий озука олади. Дарсда ўтиладиган мавзунинг танланиши фан ўқитувчиси зиммасида эканлигини ҳамма билади. Ўқитувчи дарс жараёнида ўқувчилар билан келишиб, ҳамжиҳатлик билан дарс

бўлган қисиб бизнинг академик лицеимизда тарих фанидан бўлиб ўтган очик дарсни келтирасак бўлади. Олий Мажлиснинг иккинчи чақириқ 1-сессияси ишини ўрганишга багишланган ушбу дарсда сессия материалларининг таҳлил қилинши ўқувчиларнинг мамлакатимиз сизесатидан боҳабар бўлишларини намоён қилди.

Катта ҳәтийт тажрибага эга бўлган тарих фани ўқитувчиси, доцент Турғунхўжа Тошпӯлатов ҳар бир ўқувчининг ўзлаштириш қобилиятини хисобга олади. Сессия материалларини

бўлган тарих фани ўқитувчиси, доцент Турғунхўжа Тошпӯлатов ҳар бир ўқувчининг ўзлаштириш қобилиятини хисобга олади. Сессия материалларини

ҲАММАСИ ҲАМ МУҲИМ

Эскича фикрлайдиган раҳбар таракқиётининг душмани. Мансаб стомига маҳкам ётишиб олган бундай туралар, куним ўтса бўлди, лавозимдан фойдаланиб қолишинан, деган фикрга ётишиб олишган. Шиори - қариндошируучисик, маҳаллачилек! Ўлар ўз ортидан келалётган ёй кабрлар ёхуд замон нағасини сезиб узурдан инсонларга ўз ўрнини бўшатиш беришини иштамайдилар.

Республика олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигиде Президентимизнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги "Иқтиносидётни зерқинлаштириш ва ислоҳотларни чукурлаштириш" - энг муҳим базифа-лиз" маҳрузаси юзасидан "Кадрлар таҳлил қилинганда маддий дастури"ни амалга оширишиниң янги базифаларига багишланган иммий-амалий семинарни бўлиб ўтди.

- "Кадрлар тайёрлаши маддий дастури"нига ижроси, - дебди ажкуманда сўз бошлаган олий ва ўрта маҳсус таълим вазири С.Ғуломов, - яналик ва интихувчалик, ташаббускорлик ва фидоийлик орқасидан юзага келади. Ташаббускорлик раҳбарга болгих. Бу ишда раҳбар сансалорликка ўйл юйса, ўзгариш бўладими? Ўтта

Seminar

маҳсус ва олий ўқув юртларида 200 минг чоқи ўқитувчи бор. Таълаба деган улкан ҳалқ табиити уларга эргашади.

Семинар кун тартибида асосий маҳрузани олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Шавкат Қурбонов қутиди. Тошкент шаҳар бор имоми Амбар ҳоҳи Турсунов, Сиргали молия иқтисодиёт коллежи директори Улугбек Иноятов Тошкент молия институти ҳузуридаги мала-ка ошириш институтти профессор Э.Имомов ва бошқалар муҳокамада иштирок этишиди.

Семинарда иштисодиётни зерқинлаштириш борасида эришилган на-тикалар ва галдаги базифалар, шунингдек, таълим муассасаларида бюджетдан ташкир маблағларни жалб қилишини тақомиллаштириш ва улардан унуми фойдаланиши, ташиши ва ични инвестициялар, грантлар, жамғарма, фонд ва ҳомийлик фоалиятларини янада кенгайтириши хусусидаги тақлифлар ҳам ўтмага ташланади. Таълим муассасаларида экстремизм ва терроризмнек мутлақо ўрин ҳам, сабаб ҳам бўлмаслиги ўйл юйса, ўзгариш бўладими? Ўтта

Н.БОТИР

Тошкент шаҳар Шайхонтохур тумани ҳалқ таълимни бўлимига қарашли 588-мактабгача таълим мусассасасида "Болаларни мактабга тайёрлаш таъянч дастури" асосида тажриба-синов майдончasi сифатида фаолият юритаётган Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти мактабгача таълим мусассасали вакиларининг ярим ийиллик хисоботи бўлиб ўтди.

Соғлом авлод энг аввало оиласда, сўнгра боғчада шаклланади. Фарзандларнинг билимли, зукк, уз фикрига эга бўлган инсон бўлиб ётишишида боғчаларнинг ўзига хос алоҳида ўрни борлиги њеч кимга сир. Болали мактабга, ҳаётга тайёрлашга учун қилинётган ишлар хусусида фикр алмашшига йигилганлар боғчадаги тажриба-синов асосида иш юритаётган гурухлар фаолияти билан танишилар. Бу маскандаги болажонлар учун яратилган шарт-шароитларни кўрдилар. Сауна, согломлаштириш зали, кичик ҳайвонот

ҮЙИНЧОҚЛАР БОЛАЛАРГА

боги, гурух бурчакларидаги үйинчоқлар ҳаммаси болалар учун, тарбияланётган жажжилар учун ишлаётганлигининг гувоҳи бўлдилар.

Болажонлар йигилганларга нималарни урганланликлари, қулларидан нималар келишини кўрсатиб кўйдилар. Тадбир сунгидаги тажриба-синов учун ишлаб чиқилган қулланма ва дастурнинг ўзига хос томонлари, камчиликлари ҳақида Чирчик, Ангрен шаҳарларидан келган ва Тошкент шаҳрининг А.Икромов тумани вакиллари гапирдилар. Дастрга бальзи бир кўшичма ва узгартиришлар киритиш ҳақида узар фикр алмашдилар.

Тадбира Тошкент Республикаси Халқ таълимни вазирлиги мактабгача таълим бошқармаси бошлиги X.Аҳмедова, Қори-Ниёзий номидаги илмий тадқиқот институти ходими педагогика фанлари номодзи, дастур муаллифи М.Расулов, Тошкент шаҳар ХТБ мутахассиси Р.Тулагановлар иштирок этишиди.

Шарифа МУРОДЖОН
қизи

ОЧИҚ ДАРСДАГИ ОЧИҚ МУЛОҲАЗАЛАР

олиб бориши, дарсни янада тушунали бўлишини таъминлайди.

Кузатувчиларнинг ҳам фикри кўп нарсани билдиради. Зеро, дарсни кузатиб, унга холисона баҳо бериш осон иш эмас. Танқидий фикрлар бўлса ҳам, ижобий фикрлар бўлса ҳам, дарсда қатнашувчилар булавни инобатга олиб, камчиликларни йўқота билиши керак. Танқид ишни унумли қилиши ёрдам беради.

"Беш кўл баробар эмас", деганларидек, синфада ҳар хил ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчилар бор. Ана шу пайтда ўқитувчининг аслида нимага қодирлиги кўринади. Аълочи ёки суст билувчи ўқувчиларга уларнинг ўзлаштириш даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг солишини тақозо этди. Мамлакатимизнинг ҳозирги кундаги аҳволи, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаётининг сезилиарида даражада яхшиланиб боришини ўрганар эканмиз, келажакда биз ҳам Ватанимиз учун фидойи, содик кадр этишиб ўзлаштириш қобилиятига эга ўқувчиларнинг сол

3. ХАРАКТЕРНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА МИЛЛИЙ-ТАРИХИЙ ТАЖРИБА*

Боболаримиз услугига кўра, характер факат етук Устозлар тарбияси асосидагина ҳосил қилинади. Унга кўра, фарзанди-нинг саодатманд бўлиб ўсишини истаган ота-она нуридийдада-сини замонасининг машҳур Устозига топширган. Ўз навбатида, Устоз боланинг маънавий ва жисмоний соғлом бўлиб ўсиши масъулиятини зиммасига олган. Чунки етук фарзанд вақти келиб оилани, Устозини ва жамиятини, Ватанини шон-шухратга буркаган. Шу сабабли Устоз кўлидаги тарбия олувчини ўз фарзандидан хам азиз билган. Бизда бирор машҳур зот учраса, дастлаб унинг Устози суриштирилар ва кейин насаби сўралар эди.

Комил Инсонни вояга етказишнинг бу — Устоз институти қадим жамиятимизда йиллар давомида шаклланиб келган. Унга кўра; Устоз ўз шогирдини қўйидаги усуулларга кўра тарбияланган:

Биринчи. Шогирд характеридаги кучли ва заиф томонларни англаб олиш. Агар шогирдда ижобий хислатлар кўп бўлса, уни кучайтириш. Борди-ю, салбий хусусиятлар устувор бўлса, ҳар хил юмушлар буюриш билан ислоҳ қилиш. Мисол учун, Жалолиддин Румий (XIII аср) меъёридан ортиқ мағрур бўлгани учун (бу хол кейинчалик манманликка олиб келиши мумкин эди) Устози Шамс Табризий унга маҳаллама-маҳалла юриб, одамларнинг ҳожатхонасини тозалашга буюрган. Натижада Румий қалби пок оддий одамларга нисбатан ўзидағи мағрурликни ташлайди ва фуқаропарвар бир инсон бўлиб қолади...

Бугун бизда меҳнатга муҳаббат ҳисси билан ёш авлод характеридаги заиф жихатларни ислоҳ қилиш мумкин. Меҳнатга муҳаббат эса пешона терининг қадрига етишдан бошланади.

Бир она фарзандига пул берди. У пулни отасига берди ва отаси пулни деразадан ташқарига улоқтириди. Фарзанд тир-

дедики: "Сотма, мен бундан қиммат турман". Бир оз юришгач, яна бир мўғул аскари деди: "Бу чонни менга сот, отингга бир қоп сомон бераман". Аттор асир олган кишисига дедики: "Тез сот, мен бундан қимматга арзимайман". Жоҳил мўғул аскари бу гапни ёштиб, Атторни чопиб ташлади. Воқеанинг гувоҳи бўлган Атторнинг шогирдлари йиглашиб, хуласа қилиши: "Улуғлик пулга сотилмайди, унинг баҳоси йўқ..." Биз бугун Устознинг сўзда, Фикрда ва амалиётда Ибрат манбаи бўлишига эришишимиз керак. Биз учун Устоз идеал шахс бўлмас экан, характеримиз кемтик бўлиб қолади.

Кучли характерни шакллантиришнинг миллий-тарихий тажрибаси шу тариқа Устоз институтидан бизга сабок беради. Таълим тизимида ва жамиятнинг тарбия муассасаларида бу каби миллий-тарихий тажрибаларнинг умидбахш жиҳатларидан фойдаланишимиз керак.

4. ХАРАКТЕРГА БУГУНГИ МАДАНИЙ ДУНЁНИНГ ТАЛАБИ

Бугунги маданий дунё қандай характерли Инсонни ёътиборга олмоқда? Буни аниқлаб олиш долзарбидир. Албатта, бугун инсониятга ҳамнафас бўлувчи кишини дунё алқайди. Инсониятга ҳамнафас бўлиш фақат миллийлик орқали амалга ошади. Миллий туйғу, миллий фикр, миллий қиёфа ва миллий қараш билан ўсган киши инсоният дардига эш бўлади. Чунки ўзини севмаган ўзганинг севомайди. Миллатига муносиб бўлмаган киши инсониятга ҳам муносиб бўлолмайди.

Миллий характер ўз қиёфаси ва ўз Фикрига эга бўлишдан иборат. Биз оиласда миллий характер соҳибимиз. Мана шуни ривожлантириб, жамият миқёсига олиб чиқишимиз керак. Натижада жамиятимизда миллий характер мажмуми юзага келади ва маданий дунёнинг замоний характерга бўлган талабларини биз белгилаб берамиш. Негаки, биз оиласда оила шаъни, обрўси, манфаати, одати, тартиб-коидаси, фаровонлиги, мустаҳкамлиги ва давомийлиги борасида фаолмиз. Бугунги дунё худди мана шундай инсонларни ўзига пешво қилиб танлайди. Оиласда ботиндан келадиган характер хусусиятларни намоён қиласиз. Уни жамиятда намоён қилиш билан дунёга ҳамнафас бўлишимиз мумкин.

Бугунги маданий дунё фаол ва қалби тирик инсонларни хуш кўради. Бу туйгулар бизда бор. Фақатина уни такоддиларни борадиган. Миллий қиёфали бўлиш билан унга куч бериши мумкин. Бизнинг фикримизча, ахлоқимизга ва дунёқарашимизга боқиб ўзбеклигимизни ёки ўзбекистонлик эканлигимизни билишишн ва бигза тақлид қила бошлашсин. Бугунги маданий дунёнинг характерга нисбатан кўядиган талаблари худди шундай.

Собиқ тоталитар тузуми даврида дунё миқёсига чиқиш унга тақлид қилишида, деб хисобланарди. Аксинча, дунё миқёсига чиқиш дунёни ўзлика тақлид қилдиришадир. Европа мамлакатлари ёки Америка фуқаролари характерида ижтимоий фаоллик ва майда-чўйда ташвишлардан юқори туриш туйгулари устувор. Улар ўзганинг олдида заиф томонларини билдирилар ва мағрур турадилар. Бизда ҳам бу туйгулар етарили даражада.

Демак, бугунги маданий дунё миллий қиёфали, ижтимоий фаол, улуғвор мақсадларга интилувчи ва одамзотга ишонучи характерли Инсонни хуш кўради.

Миллий тараққиётга асос бўлувчи кучли ўзбек миллий характери мавжуд. Фақат уни ислоҳ қилиш натижасида такоддилаштириши лозим. Соғлом фикрли, ўз ишининг устуларини жалб қилиш билан уни амалга ошириш мумкин. Бунинг учун бизда мутахассислар ва миллий-тарихий тажриба етарли. Энди бигза ўшувланишни керак. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, "тарбия масаласи барчанинг ёътиборида бўлиши шарт". Ота-она, Устоз ва бутун жамият кишилар тарбияси учун ўзини масъул ва бурчли сезмас экан, жамиятимизда кучли характерни юзага келтира олмаймиз. Ҳар бир киши ўзини характер кўзгусига солиб кўриши, ҳар бир киши фарзандининг характерига жавобгар бўлиши шарт. Ҳуллас, характерни ислоҳ қилиш деганда руҳий ва маънавий бутун Комил Инсонни тарбиялаб вояга етказиш тушунилади.

Кучли характерли инсонлар мажмуми бўлган жамият эркин ва саодатманд бўлади.

Абдувалик ЁҚУБОВ

КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ

ХАРАКТЕРНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР

БИЛИМ ВА САЛОҲИЯТ ТАНЛОВИ

Юқори Чирчиқ туманидаги Янгибозор маданият уйидаги "Сиз тарихни биласизми?" мавзудида курик-танлов утказилди.

"Камолот", "Қизил ярим ой", "Маънавият ва маърифат" каби жамгарма ва жамоат ташкилотларининг туман бўлими, туман халқ таълими ва маданият ишлари бўлими ҳамкорликда ташкил этилган курик-танловда тумандаги умумтадим мактабарининг юқори синф укувчилиари иштирок этиб, уч шарт бўйича беллашдилар. Ўқувчилар Ватанимиз, тугилиб ўстган қишлоқлари, мактаблари тарихини пухта билишларини зукколарча берилган жавоблари орқали намоён қилидилар. Шунингдек, укувчилар ижросидаги саҳна куринишлари, улар танлаган либослар ҳам курикда алоҳида ўрин тутди.

— Бу каби танловлар, фарзандларимизнинг Ватанимизга оид тарихий маълумотларни, узбек давлатчилиги тарихини чу-

қур ўрганиш малакаларини оширишда мунносиб бўлади. Инчунун, боболарга мунносиб фарзандлар, маънавий камолот эгалари бўлиб етишишларида беллашувини кўрган онахон Назокат Ҳасанова.

Беллашувда 10-урта мактабнинг "Султон-рарот" тарбияси асосида ташкилотларни галиб бўлиши. Фолиб жамоага туман "Камолот" ёшлар жамарасининг эсадалик совалари ва фахрий ёрликлари топширилди.

* *

НАВОЙ АСАРЛАРИНИ ШАРХЛАШ БЎЙИЧА ГУРУХ ТУЗИЛДИ

— Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин биринчи сессияси минбаридан туриб зиёлларимиз диккатини улуг шоир ва мутафаккир, ҳазрат Али-

шер Навоий ижодини ҳалққа тушунарли, содда қилиб етказиш масаласига қаратдилар, — деди Республика «Маънавият ва маърифат» маркази раҳбарининг уринбосари Султонмурод Олимов. — Бу даъват улуг бобомиз таваллудининг 559 йиллиги арафасида мамлакатимиздаги барча навоий шуносларни фаолликга, янги куч-гайрат билан ишлашга унади. Республика «Маънавият ва маърифат» Маркази ахборот шуబасининг хабар қилишича, куни кечга мазкур марказ қошида Навоий асарларини илмий оммабоп услубда шарҳлаб бериши ишларини йўлга қўйиши мақсадида таникли навоий шунослардан иборат таҳrir гурухи ташкил этилди. Гуруҳнинг республика «Маънавият ва маърифат» маркази раҳбари А. Болиев етакчилигидаги дастлабки йигилишида таникли навоий шунос олимлар ва адиллар тез фурсатда шоир асарларининг содда, оммага тушунарли шарҳларини тайёрлаб, туркум китобчалар тарзида чоп этиши режасини мұхоказам қилишди. Йигилишда ушбу хайрли тадбирга мамлакатимиздаги барча навоий шунослар, таникли шоир ва адилларни жалб этишга келишиб олинди.

«Туркистон-пресс»

ЭЪТИБОР

Хоразм вилояти Ҳазорасп тумани ҳокими Ҳабибулло Ибодуллаевнинг ташаббуси билан ёш авлог таълим-тарбиясига бағишлиланган анжуман ўтказилиб, унда барча мактабларнинг директорлари ва уларнинг ўринбосарлари, боғча мудирилари мактабдан ташқари тарбия масканлари раҳбарлари, фахрий педагоглар, ота-оналар, ҳалқ таълими бўлими ходимлари иштирок этиши.

Туман марказидаги 1-урта мактабда ўтказилган ушбу анжуманга ҳоким Ҳ. Ибодуллаев 2000 йилнинг "Соғлом авлог йили" деб эълон қилинши муносабати билан таълим тизими раҳбар ходимлари, устозлари, мураббийлари олдида турган долзарб вазифалар юзасидан мазмунли маъруза қиласи. Жумладан, "Кагрлар тайёрлаш миллий дастури"ни ва "Таълим тўғрисига" ги Қонунни амалга ошириш, Президентимизнинг иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин биринчи сессиясига маърузасига белгилаб берилган мұхым вазифаларни ҳаётга татбиқ қилиш зиёкорларнинг, барча барчанинг доимо диққат марказига туриши зарурлигини алоҳига уқтириб ўтди.

Йиғилишда туман ҳалқ таълими бўлими мудири Қаландар Аминов сўзга чиқиб, ҳазорасплик маорифчилар, ўқитувчилар, тарбиячилар «Соғлом авлог йили»ни смарали, мазмунли ўтказиш учун фидойиллик ва ташаббускорлик билан меҳнат қилишларини айтди.

ГЕРМАНИЯНИК МЕҲМОНАР ЧИМБОЙДА

Ўзбекистон ва Германиянг ўзаро дўстлик алоқалари тобора кенгайиб бормоқда. Яқинда Қорақалпогистон Республикасида бир гуруҳ олмонациялик ишбилармонар бўлишиб, бу ергаги ҳаёт тарзи билан танишилар. Улар Чимбой туманинаги 38-мактабда ҳам бўлишиб, немис тилининг ўқитилиш аҳволи билан яқиндан қизиқиши. Самимий сухбат - мулоқотлардан сўнг шу нарса-га келишилди, олмонациялик тағбиркор-ишбилармонар мазкур мактабга немис тилини ўрганиш бўйича дарсликлар, методик кўлланмалар, кўргазмали қуромларни белул юборадиган бўлиши.

Фойиб ЁҚУБОВ,
ўз мухбирмиз

ИНФОРМАТИКАДАН КҮРГАЗМАЛИ ҚУРОЛ

Шахсий компьютерларнинг мактаб ҳаётига кириб келиши уни барча ўкув предметларида ҳамда мактаб фаолиятида кўллаш лозимлигини кўрсатмоқда. Ёшларнинг ҳисоблаш техникасини ҳар томонлама ва чукур эгаллаши мамлакатимизда "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг амалга оширилишида муҳим омилdir.

Маълумки, ўтган ўкув йилида Вазирлар Маҳкамасининг 203-сонли Қарорига мувофиқ, ўрта умумтаълим мактаблари учун барча фанлардан тажриба-сизов ишлари кенг кўламда амалга оширилди. Унга мувофиқ таълим мазмунига ислоҳотларнинг бош мақсадидан келиб чиккан ҳолда зарур тузатишлар киритилди, унинг сифати туб жиҳатидан ўзгартирилиб, замонавий дастурлар яратилди. Жумладан, "Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари" ўкув фанидан ҳам талайгина янгиликлар киритилди. Республика Таълим маркази ва республика информатика ўқитувчилари ва мутахассислари "Истиқбол" уюшмаси ҳам мазкур фан бўйича 8-синф учун кўргазмали куроллар мажмуини янги педагогик технология асосида чоп этдилар. 12 та йирик формат ва барча мавзуларни ўз ичига олган кўргазмали куроллар мажмуи республика таълим тизимида илк бора ўзбек тилида, амалдаги 8-синф "Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари" дарслиги бўйича нашрга тайёрланди.

Сирасини айтганда, бугунги кунда муаллифлар А.Абдуқодиров, Т.Азларов, Б.Болтаев, А.Далиев, М.Зиёхўжаевларнинг дарслиги 8-синфда ўқитилаяпти. Кўргазмали қурол физикаматематика фанлари номзоди Б.Болтаев, М.Махкамов, А.Омонов муаллифлигига тузилди. Мажмуадаги энг асосий ютуқ шундан иборатки, компьютер таълими ҳар қандай дастур билан қайси ўкув муассасасида ўқитилмасин, унда кўрсатилган информатика асосларининг фундаменталь тушунчалари ҳамма ерда асос бўлиб қолади. Бу эса нафақат ўрта мактаб учун кўргазмали қурол вазифасини ўтайди, балки коллеж, олий таълим, лицей компьютер синфларини ҳам тайёр жиҳозлаш воситаси бўлиши мумкин, деб ўйлайман. Иккичидан, мажмуадаги барча матнлар янги ўзбек алифбосида битилган. Бу эса ҳозирги кундаги ўкув адабиётларга кўйилаётган энг муҳим талабдир. Бундан ташқари, мажмуада ахборот технологиясида оид бир неча рангли расмлар акслантрилган. Ўқувчи учун янада кўримлироқ ва тушунарли бўлиши учун матнлар, сарлавҳалар алоҳида кўркам ранг билан ажратилган, техник чизмаларга хос аниқлик мужассамланган.

Кўргазманинг биринчи вараги ахборот-информатика ўрганадиган асосий обьект, деб номланган бўлиб, унда ахборот хусусиятлари, ахборот ўлчов бирликлари, информатика фа-

нига таъриф ва инсон-компьютер тизими аксланган тасвир келтирилган. Бит, байт, килобайт каби ўлчов бирликлари ёзилган. Иккичи варакда ҳисоблаш техникасининг ривожланиши тарихи батафсил мавзу бўйича келтирилган. Информатика фанига асос солган машҳур олимлар номи, улар яратган ҳисоблаш техникалари нусхаси фаннинг ривожланишига боғлиқ йиллар шажараси баён қилинган. ЭҲМ-нинг мантикий асосларига оид элементар тушунчалар учун учинчи варәк ажратилган.

Очиғи, айнан шу тушунчани ўқувчиларга тушунтириш ўқитувчилар учун дидактик материал сиз анча мураккаб эди. Кўргазмада асосий мантикий тушунчалар лўнда ва содда келтирилган. Тўртинчи варакда сўнгги 1940-2000 йилгача яратилган электрон-ҳисоблаш машиналарининг тўртта авлоди батафсил тасвирланган. Махсус жадвалда ҳар бир авлод учун мос равишида амал бажариш тезлиги, хотира

мининг лотинча шакли", - деб бошланган. Лекин шу ерда буюк ватандошимизнинг расми келтирилса яхши бўлар эди. Чунки, мажмууда алгоритмлашнинг асосчиси сифатида буюк алломанинг расми бўлиши лозим.

Ўнничи варакда алгоритмнинг турлари, турли хил тармокли блок-схемалар тасвирланган. Алгоритмнинг машҳур деярли ҳамма жойда учрайдиган олти хил тасвирлаш усули ўн биринчи варакда ойдин келтирилади. Блок-схемаларни жаҳон стандарти бўйича қабул қилинган чизмалари келтирилган. Сўнгги ўн иккичи варакда компьютерларнинг дастурлаш таъминоти ҳақида гап боради. Бундай бўлишида рамзи майно бор, албатта. Чунки, 9-синф бўйича машғулотлар дастури айнан компьютерларнинг дастур таъминоти, дастурлаш каби мавзулар билан бошланади. Бейсик ва бошқа дастурлаш тиллари ўргатилади. Умуман, кўргазмали қуроллар мажмуасини яратиш мутахассислар томонидан муввафқиятили амалга оширилган. Қофоз ўлчамларининг қулайлиги ундан ҳам кўчма, ҳам турғун ҳолда синф деворларига осигурил ҳолда фойдаланиш имконини беради.

Сир эмаски, республикамиздаги ҳамма мактабларда ҳам компьютер техникаси етарли эмас. Баъзи жойларда информатика асослари назарий ўқитилмоқда. Шундай ҳолда кўргазмали мажмуа дарсда жуда аскотади. Лекин компьютер техникаси бор жойларда ҳам кўргазмада келтирилган тушунчалар умумдавлат таълим стандарти бўйича мажбурийдир. Шунинг учун ҳам уни барча компьютер синфлари учун тавсия қилган бўлар эдик. Бизнингча, кўргазмали қуроллар мажмуини яратиш муаммосининг бир қисмигина ҳал этилди, холос. Худди шундай мажмуани чоп этишга мўлжалланадиган 9-синфга мўлжалланган иккичи туркумда Вазирлар Маҳкамасининг 203-сонли қарори асосида синовдан ўтган янги дастур асосидаги энг муҳим тушунчаларни киритиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз. Шундай қилинганда ўрта мактаб компьютер хоналари тўлиқ дидактик кўргазмали қурол билан таъминланган бўлар эди. Бу эса ўз навбатида ўқитувчи меҳнатини, вақтини, қолаверса, маблагини тежайди. "Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари"дек мураккаб ва ўз вақтида замонавий фанни ўқитишда самарадорликни ошириб, янги педагогик технологиилар жорий этилишини таъминлади.

Бахтиёр КАРИМОВ,
Тошкент шахридаги
138-мактабнинг
олий тоифали ўқитувчisi,
Ўзбекистон ҳалк
таълими аълочиси

Суратда: биринчи жадвал намуна сифатида келтирилган.

"Маърифат" рўзномасида Жиззах вилояти Фориша туманидаги Абу Али ибн Сино номли 33-ўрта мактабнинг олий тоифали она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Малика Ҳайдарова томонидан эълон қилинган "Уядош сўзлар ва нутқ маҳорати" деб номланган мақоласини ўқиб чиқдим.

Сирасини айтганда, ушбу мақоладаги "уядош сўзлар" тушунчаларини янада кентроқ шарҳлаш мумкин эди. Натижада уядош сўзлар тўғрисидаги айрим баҳсталаб фикрларга барҳам берилади.

Аслада уядош сўзларга умумистеъмол лексикасидаги лугавий бирликлар, яъни жинс тушунчасини ва унинг турларини ифодаловчи сўзлар киради. Масалан, дараҳт сўзи жинс тушунчасини ифодаловчи сўз сифатида ел, қайин, терак, тол сўзлари билан bogланади. Бу ердаги дараҳт сўзи марказий, бош сўз сифатида шу жинсга нисбатан тур тушунчаларининг номларини ифодалаб келувчи сўзларнинг барчасини ўзига биринчириб келади. Шу ўринда бу каби бир қанча мисоллар келтириш мумкин.

Демак, соҳа лексикологик тушунча бўлган уядош сўзларни ўқувчиларга ўргатиш жараёнда аниқликка эришиш талаб этилади. Албатта, ўқувчиларга бундай сўзларни ўргатишда тиљшунослик фанидаги аниқ назарий қарашларга таяниш лозим. Чунки, уядош сўзларнинг бир тури бўлган жинс тур номини ифодаловчи лугавий бирликлар ўқувчиларнинг нутқини бойитиш билан бир қаторда уларнинг фарз қила олиш қобилиятини фарқлаш ва тақдослаш имкониятларини таҳлил қилиш ва умумлаштириш, мантикий фикрлаш, салоҳиятни, ўз фикрини равон баён қила олиш кўнинмаларининг ривожланишига хизмат қилади. Шунинг учун ҳам уядош сўзларни ўргатишда чалкашликка йўл қўймаслик керак.

Ўқувчи нутқ маҳоратини, унинг билим, кўнинма ва малакаларини тўғри шакллантиришимиз учун тақдим этилаётган билимлар аниқ бўлиши керак. Бошланғич синфлар юқори синфлар учун та-

ДАРС: ТУШУНЧА ВА ШАКЛ

**ёхуд МАВЗУНИ БИР НЕЧА УСУЛДА
ЎТИШ ХУСУСИДА**

яч бўлиб ҳисобланади, яъни соддадан мураккабга қараб бориш асосида жинс - тур муносабатини ифодаловчи сўзларнинг ҳам ўргатилиши шу йўсунда олиб борилиши мақсадга мувофиқдир. Хусусан, уядош сўзларни ўргатишга келсак, Малика Ҳайдарова берган топширилар каби тоширилардан фойдаланишимиз мумкин. Масалан: 1. Ўкув-қуроллар: ручка, дафтар, китоб, қалам, альбом, чиззич, ўчиригич... (булар вазифадошлик асосида бирлашади).

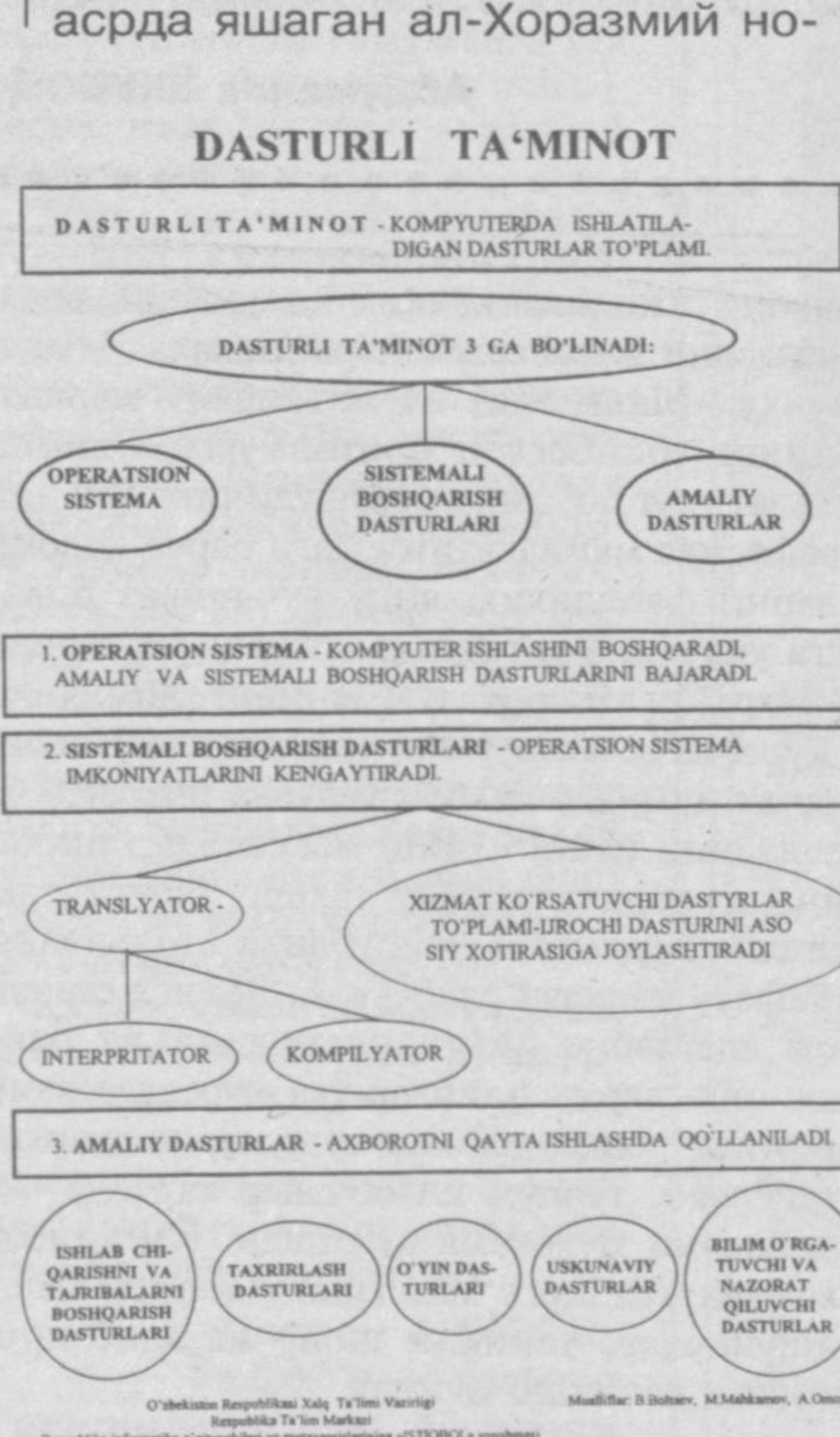
2. Ўсимликлар: дараҳт, гул, бута...
3. Ўй ҳайвонлари: мушук, кучук, сигир, қўй, эчки, от...
Ўқувчиларнинг бу соҳадаги билим, кўнинма ва малакаларини аниқлаш мақсадида қуйидаги анкета саволларидан ҳам фойдаланиш мумкин:
1. Қандай ёввойи ҳайвонларнинг номини биласиз?
2. Гулларнинг қандай турларини биласиз?
3. Манзарали дараҳт номларини айтинг.
4. Бу соҳада тестларни кўлаш ҳам мақсадга мувофиқдир. Масалан: 1. Қайси қаторда ўй парандаларининг номлари берилган: а) хўрз, товук, курка, ит;
б) товук, хўрз, тўти, каклик;
в) курка, хўрз, товук, жўжа, ўрдак.

2. Ҳўл меваалар номлари берилган қаторни топинг:
а) олма, олча, ёнғок, нок, бехи;
б) анор, олма, олча, нок, узум, бехи;
в) узум, нок, олма, шолғом, бехи, олча.

Ўқувчилар уядош сўзларнинг батъзилари билан дастлаб кичик ёшларидан бошлаб танишиб борадилар. Чунки, аксар уядош сўзлар умумистеъмол сўзлардир. Таълимнинг юқори босқичларига ўтган сари ўқувчиларнинг нутқида уядош сўзлар заҳира-раси ортиб боради. Мисол учун ўғил-қизлар бошланғич синфларда ўсимлик дунёсини гул, дараҳт, бута, ўтдан иборат деб билсалар, юқори синфларга ўтганларида ўсимлик дунёси билан чуқуроқ танишидилар. Шу асосда улар нутқида ўсимлик турларини ифодаловчи сўзлар кўпайиб боради.

Кўриниб турибиди, ўқувчилар уядош сўзлар билан барча ўрганаётган фанларда танишидилар. Демак, она тили дарслари бошқа фанлар билан узвий боғланган. Бу техникага оид фан бўлиши мумкин, санъатга оид фан ва ҳоказо. Демак, ўқитувчилар ёшлар тафаккурини ва мустақил фикрлаш фаолиятини жадал ривожлантиришини таъминалаш мақсадида, уларга уядош сўзларни ўргатиш устида дарс жараёнда ва дарсдан ташқари машғулотларда кўпроқ, иш олиб боришлари керак.

Ситорахон РАҲМОНБЕКОВА,
Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон
Педагогика фанлари илмий-тадқиқот
институти аспиранти

— Фикр куртаклари-нинг уйғониши, албатта, биринчи муаллим номи билан боғлиқ. Сизнинг биринчи муаллиммин-гиз...

— Күлимга биринчи бўлиб қалам тутқазган, ҳарфларни биринчи марта ўргатган киши Саъдулахон ака Тожихонов бўладилар. Умрлари узоқ бўлсин, хозир кексалик нафакасидалар. У кишининг уйларида катта кутубхона бўлар эди. Мен ҳам шу кутубхонага “аъз” эдим ва кўплаб китоблар олиб ўқирдим. Хозирги ўқитувчилар ичидан ана шунақа фидоийлари камроқдай туюлади менга... Мактабларга борганимда сезамки, ҳозирги пайтда, ўқувчилар ўқишдан кўра кўпроқ пулга қизиқадилар. Фалон нарсани олмоқчимиз, фалон нарсага пул йигяпмиз... Таълим ҳакида гапирмоки эмасман, тарбия ҳакида шуни айтиш керакки, хозир баъзи ўқувчилар директорнинг олдинда сигарет чекиб тураверишади. Бизнинг давримизда бунақа гаплар бўлмаган. Биз ўқитувчинг олдини кесиб ўтолмасдик ҳатто. Мен ўқитувчиларнинг обройи ўша даврдагидай бўлишини истайман. Ана шунда кўп нарса ўзгаради. Ҳеч бўлмаганда юқоридагидай ноҳуш мисоллар келтириб, куйинмайди одам. Энг муҳими, болаларнинг дунёка-раши ўзгаради. Бу — катта гап.

— Газетхонларни Мұхаммад Юсуфнинг мактабда қандай ўқувчи бўлганлиги қизиқтиради...

— Ёмон ўқимаганман. Мактабни битираётганимда аттестатимда факат математикадан баҳоим “тўрт” бўлган. Шўх бўлганлигим учун, жудаям намунали ўқувчи бўлганман. Тарих, география ва жисмоний тарбияга кўпроқ қизиқардим. У пайтлар интизом биринчи ўринда турарди. Ўқитувчилар ёмон ўқисаям нима деса “хўп” дейдиган ўқувчиларни яхши кўрардилар. Энди ўиласам, ўқитувчи билан ўқувчи орасида ўша пайтда жуда катта “жар” бор экан. Ўқитувчи ўзини шундай тутардики, ўқувчи ҳечам дардини айтольмасди унга. Шундай бўлса-да, шўхлигимни, ичим тўла шеър — куш бўлганлигини энди тушунайпман. Шундан еру кўкка сифмаганман.

Ўша пайтда мактабда хулки яхши баҳоланмаган шўх болаларнинг кўчилиги бугун ҳар хил соҳаларда раҳбарлик лавозимларида ишлашяпти. Шуларни назарда тутиб айтсан, шўх болаларга болалигидан кўпроқ эътибор бериш керак экан.

— Бешикда берган феъл ўзгармайди, дейишади. Балки... Шу маънода дунёкарашинизга қаттиқ таъсир этган бир-икки воқеани

эсласангиз.

— “Бешикда берган феъл...”. Бу гапга унчалик кўшилолмайман. Ҳақиқий онгли одам ҳаётда камчиликларни кўриб, билиб, шуларни йўқотиш билан овора бўлади. Шу маънода, одам ўзини ўзи тарбиялайди.

Ёшлигимда жуда кўп одамга тақлид қилганман. Аввало, хизматдан қайтган йигитларга тақлид қилардим. Улар менинг кўз ўнгимда ҳамма нарсага кучи етадиган, паҳлавон одам эди. Ундан кейин, ўқитувчиларим ичидан ўзим ёқтирадиганларим бор эди. Фақат дарсда ўзини тутишига эмас, юриш-туриши, кийиниши, дидигаям тақлид қилардим. Кейин-кейин адабиётга қизиққанимда, номдор шоирларга тақлид қилиб, шеърлар ўқир эдим.

Mehmonxon

Мұхаммад ЮСУФ: «ШЕЪР – ОРЗУЛАРИМНИНГ ЧЎҚҚИСИ ЭМАС»

Болалигимда дунёкарашимга таъсир ўтказган воқеалар кўп. Масалан, биз ўқувчилик пайтимизда далага чиқардик — ягана қилардик, чопиқ қилардик, пилла тेरардик. Ҳаммамизнинг энг зўр орзуимиз — велосипед миниб далага бориш эди. У вақтларда ҳаммада ҳам йўк эди-да велосипед. Шунингдек, ёшлигимда тўйларимиз ёқарди. Айниқса, келин тўйлари. Бир келинни кўрганман. Тўй бўлаяпти. Келин йигляяптию кўзида ёш йўқ. Биз, ёш болалар, дера-за олдида қараб ўтирибмиз. Келин эса “йигляяпти” куляяпти. Кейин билсак, кўёви билан севишган экан у. Қишлоқда севги қандай бўлади? Севишади, лекин киногаям тушишмайди, кўл ушлашиб юришмайдиям. Умуман, қишлоқ қизларининг, у севганизиз яшолмаслигини билсаям, ота-онаси рози бўлмаса, йиглаб-йиглаб қолаверишлари менга жудаям катта таъсир қилар эди. Шунданми, болалигимда ўғил болалардан кўра, қизлардан ўртоғим кўп бўлган. Баъзан ўғил бола ўртоқларим мени сотиб кетишган. Лекин, ўша қиз дўстларим мени ҳечам со-тишмаган. Яна..., ҳалигача бизда қизларни камситиш бор. Ўғил бола ўғил бола-да, деювчилар кўп. Шулар ҳам кишига қандайдир таъсир қиласи. Шундай дейдиганларни ҳозиргача ёмон кўраман.

Хозир қишлоғимга ҳар борганимда ўзим ўқиган мактаб биноси ёндан ўтаман. Мактабнинг ҳозирги янги биносидан кўра, ўша эски биноси (ҳали бузилмаган) мен учун қадррон бўлиб қолган. Борсам, дарров болалигим эсимга тушади. Бизнинг давримизда, билмадим, Москвадан бўйруқ бўлганми, партада битта ўғил, битта қиз бола ўти-

рардик. Балки, ўриснинг урфини сингдирмоқчи бўлишгандир... Ҳоҳлаган ўртоғинг билан ўтиrolmasdung. “Юспов, сен Истроилова билан ўтирасан”. Истроилова мен билан уришган бўлса, ўтирайман. Наилож...

Бир воқеа ҳеч эсимдан чиқмайди. 8-синфда ўқирдим. Айтдим-у, ҳарбийларни яхши кўрардим, деб. Армиядан янги келган бир йигит мени чақирди-да, нечаничи синфда ўқийсан, деди. Айтдим. Синфда кимдан кўрқасан, деди. Ҳеч кимдан, дедим. Маладес, ботир экансан, мана шу хатни фалончига обориб бер, дедида, номини айтди. Хўп, дедим. Мен нима биламан, хатда нима дейилганини. Хатни обориб бердим, ўша опага. Ким берди, девди, ўша, фалончи, дедим. Шунда у хатни ўтириб-йиртиб баҳарамага отиб юборди. Қочиб кетдим. Эртаси куни дарсга келсам, директор чақирди. У қиз дарсга келмади. Нима қилдинг, деди. Нима қиппан, дедим. У қиз ўзини-ўзи бир нарса қип кўйса, нима қиласан, деди директор. Ҳуллас, мени мактабдан ҳайдамоқчи бўлишиди, лекин ҳайдашмади. У йигит қизни яхши кўраркан. Қиз ҳам яхши кўраркан. Лекин, хатни ҳамманинг олдида берганманда, шунинг учун... Ҳозир улар бирга яшашяпти, болалари бор.

— Қишлоқни соғиниш учун шаҳарга келдим, деган экан бир шоир. Сиз 1973 йили Тошкентга келгансиз...

— Аввал Намангандаги пединститутда ўқиганман. Паҳтага бормаганим учун ўқишидан ҳайдашган. Ҳалол, имтиҳонни “тўрт” баҳога топшириб киргандим ўқишга...

Анча йилдан кейин Наманган университетида та-

лабалар билан учрашув бўлди. Учрашувга кимлар киради, асосан, биринчи, иккинчи курслар, катта курслар Пушкин борсаям киришмайди (кулади). Бир киз савол берди: — Айтингчи, шоир бўлиш осонми? — Осон, ким Наманган пединститутига кирса, пахтага бормаса, ҳайдалиб кетиб, Тошкентга борса, шоир бўлади, дедим. Албатта, бу ҳазил.

Тошкентга келганимга 27 йил бўлган бўлса, бир кунда ҳеч бўлмаса 27 марта эслайман қишлоғимни. Пойтахтга ҳалигача кўниколмайман. Ҳар йили, барибир, кетаман қишлоққа, дейман. Дастваб ўладим, биринчи китобим чиқса кетаман. Кейин ёзувчилар ўюшмасига қабул қилинсан кетаман, дедим. Кейин яна, яна... Ҳозир қишлоққа бир ойда

мехр-оқибат деган тўйғулар бор. Масалан, мингта шеъримни боламнинг тўккан бир томчи кўз ёшига алишмайман. Яна шеърдан улуф бўлган Она бор, Куръони карим бор. Шеър — кўнглиминг иши. Шоир кўнглидагини ёзади, хоҳлаган одам эшитади. Умуман олганда, шеър ёзиш эркак киши учун асосий ишмас. Агар менга, сен бугундан ёки энди умуман шеър ёзмасанг бутун дунёда ҳамма баҳти яшайди, десалар, ҳозирдан бошлаб ёзмаган бўлардим. Қисқаси, шеър — менинг орзуларимнинг энг чўққиси эмас.

— Қачонлардир бир юртнинг подшоси шоирларни ёлғончиликда айлаган экан...

— Ўз даврида Навоий бобо “энг ёмон нарса — одамларга ёлғон айтиш, лекин, шоирлар бундан мустасно”, деган экан. Шоирлар эзгулик йўлида килган ширин ёлғони билан худонинг жамолига етишади. Масалан, шеърларни чукур таҳлил қилиб қарасангиз, озгина, ширингина тўқима қўшилган бўлади. Булар бўлмаса, шеър шеърмас-да. Чинданам, шу юртнинг подшоси тўфири айтган экан.

— Бугунги ёшлар шеърияти ҳакидаги фикрингиз...

— Бир қатор шоир, шоирлар бор. Улар аллақачон “ёш шоир” деган поғонадан ўтиб кетишган. Яқинда биз 9-синфда ўқийдиган, ҳали китоби чиқмаган Азизбек Турдиев деган болани ёзувчилар ўюшмасига қабул қилдик. Тарихда бўлмаган ҳодиса бу. Ёши олтмишларга борган, ўнта китоб чиқарган ёзувчи-шоирни ўюшмага қўбул қилмаганимиз. Фарқини ўйлаб кўринг. Ўртада савия деган нарса бор. У СССР даври эди, учта китоби чиқса, яхшими, ёмонни ёзувчилар ўюшмасига қабул қилинарди. Ҳозир бошқа замон. Умуман олганда, бизнинг адабиётимиз ҳеч қачон шоирга камбагал бўлмаган.

— Бугунги мактаблардаги адабиёт дарсларидан қониқасизми? Назаримда, болалар китоб ўқимай қўйгандай...

— Ҳамма даврда ҳам шундай дейилган. Йўқ. Китоблар ўқилаётган. Ўқийдиган одам сувнинг ичидаги ҳам ўқийверади, тиззасигача лойга ботиб бўлса ҳам. Ўқимайдиганга қанча шароит яратиб берилса ҳам ўқимайди. Ҳозирги болаларнинг дунёкараши 60-70-йиллардагидан анча ўзиб кетган. Ҳатто ўқитувчиларга дарс берадиган ўқувчилар бор. Шуларни назарда тутиб, адабиёт дарсларини ҳам бошқатдан кўриб чиқиш керакка ўхшайди...

— Самимий сухбатингиз учун ташаккур!

Шерали НИШОНОВ
сухбатлашди.

ВАҚТ: ТАЛАБА ВА ТАЪЛИМ

Ҳадемай олий ўкув юртларига ҳужжатлар қабули бошланади: абшуринентларни саралашибосқичи. Табиийки, олий ўкув гароҳларига оқиб келадиган абшуринентлар асосан умумтаълим мактабларининг ўкувчиларидир. Газетамизнинг 16 саҳифалик сонларида эълон қилинаётган маълум бир олий ўкув гароҳига багишланган мақолалар ҳам ана шу мақсадга ўйналтирилган. Албатта, қайси гароҳга таълим олиш ва уни танлаш ёшларнинг ўзига ҳавола. Бўлғуси абшуринентларга қисман институт ҳақидаги маълумотларни етказиш муҳтарар муддатимаримиздан уччалик кўп вақт талаб қилмайди.

Бугунги саҳифамиз Тошкент электротехника алоқа институтига багишланган. Бу ерга республикамиз алоқа тармоқлари учун мутахассис кадрлар тайёрланмоқда.

— САҲИФАМИЗДАН:
АЛОҚА ТАРМОҚЛАРИГА КАДР
ЯКУНИЙ НАЗОРАТ ТАҲЛИЛИ
МАГИСТРАТУРАДА ЎҚИШ
ЧЕТДА ЭМАСМИЗ
ИНСТИТУТДА ЧЕТ ЭЛ САРМОЯСИ
ИНСТИТУТ МАНЗИЛИ,
ФАКУЛЬТЕТЛАР ҲАҚИДА МАЪЛУМОТЛАР
ҮРИН ОЛДИ.

Хориж va biz

ИНСТИТУТДА
ЧЕТ ЭЛ
САРМОЯСИ

Институтда чет эл инвестицияларидан фойдаланиш жарёни қандай кечмоқда? «PADITEL» (Темпус-Тасис) лойиҳаси бўйича Бельгиядаги Антверпен олий мактаби ва Грециядаги Патрас университети билан 1997 йилдан бери ҳамкорлик мавжуд. Координаторлар институтда дастурий таъминотли компьютер, принтер, нусха кўчирувчи машина, сканер, проекторлар, телекоммуникацияга оид 300 дан ортиқ инглиз ва рус тилларидаги китоблар, 90 га яқин видеокассеталар, 70 тача сидеромлар билан жиҳозланган ўкув маркази ташкил этилди. Бу ерга Марказий Осиё мамлакатларидан келган мутахассислар, шунингдек, институт профессор-укитувчилари ва талабалари малака ошириш имконига эга булиши.

Хар йили бельгиялик ва грекиялик профессорлар иккى мартаан маъруза үқишиди. Бундан ташкари, йилига 4 нафар аспирант Антверпенда, иккى киши Патрасда уч ой муддатда малака ошириб кайтишади. Тажриба алмашиш янги технологиялар билан танишиш учун профессор-укитувчилар, илмий раҳбарлар, докторантлар бир-икки ҳафталик малака оширишга бориб келишашапти. Утган вақт мобайнида 100 дан ошик мураббийлар малака оширишга муваффақ булиши.

Бельгияда муаллифларимизнинг 2 та илмий мақолалар тўплами чоп этилди. «LIVANTA» лойиҳаси бўйича аспирантлар кутубхонасини замонавий жиҳозлаштга грант ажратилган.

Институт ректори, техника фанлари доктори, профессор Содиқжон Ҳосимов Миллий дастур ижроси, тест синовларининг натижалари, замонавий ҳамда педагогик технологияларнинг қай даражада қўлланилиши хусусида қўйидагиларни сўзлайди:

— Кишилар турмуш тарзини алоқа тармоқларисиз тасавур қилиш қийин. Почта хизмати, алоқа тармоқлари узоқи ишни осон этувчи восита ҳисобланган.

Тошкент электротехника алоқа институти жуда кўп йиллардан бери бу соғани мутахассис кадрлар билан таъминлаб келмоқда. Миллий дастур талабларига мувофиқ, ўқитувчи тизимида бакалавриат, магистратура жорий қилинган.

Бу соғани мутахассислари тармоқ ишини миридан сиритача пухта билишлари, бошқаларга ўта мураккаб тулувлочи техника воситаларидан мөхирона, дадил фойдалана билишлари

йўқолмайди. Қолаверса, 90 фоиз кадрларимиз алоқа корхоналарининг буюртмаларига мувофиқ тайёрланмоқда,

Мавжуд 5 та факультетда таълим ўзига хос йўналишида олиб борилмоқда. Дарс ва амалий машгуллоплар белгиланган жадвал асосида ташкил этилган. Аудитория ва кутубхона ўкув заллари талабаларга мунтазир.

Телекоммуникация факультетида алоқа тармоқларини бошқарувчи инженерлар, информатика факультетида алоқа тармоқларида техника воситаларини назорат қўлувчи мутахассислар, телекоммуникация бўйича педагог факультетида эса алоқа йўналишидаги ўрта маҳсус ўкув юртлари учун ўқитувчilar тайёрланади. Почта хизмати ўз номидан ҳам маълум. Бу факультетимизда алоқа бўлимларининг ходимлари этишиб чиқади. Менежмент факультети алоқа корхоналарини молиявий жиҳатдан ҳисоб-китоб қўлувчи кадрлар тайёрлаб беради.

АЛОҚА
ТАРМОҚЛАРИГА КАДР

керак.

“Кадрлар тайёрлаш миллий дастур” қабул қилингач, уни амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълимдаги мавжуд йўналишлар қаторига ахборот ва ахборотлар технологияси, почта хизмати йўналишлари киритилди. Миллий дастурнинг илим босқичини амалиётга жорий этиш юзасидан институтимизда ҳам таълим тизими бир сидра таънил қилиб чиқиши. Тузилган комплекс режага мувофиқ, таълим

ҲАММА МАСЬУЛ БЎЛГАН ТАДБИР

Мамлакатимиз бўйлаб 6 ёшли болаларни тиббий кўрикдан ўтказиш тадбири ўтган йилгидан бирор кечикироқ бўлса ҳам бошланиб кетди. Республика Ҳалқ таълими ва Соглиқни сақлаш вазирликлари томонидан тасдиқланган "Ўқувчиликни касб-хунарга йўналтириш ва психолого-педагогик ташхис марказлари тўғрисида"ги Низом ва "Болаларни 6 ёшдан мактабларга қабул қилиш жараёнинда ўтказиладиган тиббий кўрик ҳақида"ги кўшима буйруғига мувофиқ юртимизнинг ҳар бир туман ва шаҳарида жисмонан соғлом бўлган 6 ёшли болаларни мактабда ўқишига саралаб олиш ва соғломлаштириш ишлари олиб борилади. Хўш, бу тадбирдан асосий мақсад нима?

Мақсад шуки, билим даргоҳига қадам қўяётган бода жисмонан ва рӯҳан соғлом бўлиши керак. Биз орзулаётган баркамол авлод учун бу пойдевордир. У қанчалик соғлом бўса, шунчалик баркамол бўлади. Тиббий кўрикда 6 ёшли болаларнинг умумий жисмоний ривожланганлик ҳолати ва саломатлик даражаси ҳақида хулоса чиқарилади. Шунга қараб боланинг ўқишига лаёқатлилиги белгиланади. Касалликларни аниқлашда иккى хил — қатъян монелик қилувчи ишларга психолого-педагогик ва дефектологик ўтишларига йўлланма берилади. Касаллиги аниқланган болаларга тиббиёт ходимлари томонидан соғломлаштириш режалари ишлаб чиқириб, амалга оширилиши ҳақида ота-оналарига тавсиялар берилади. Яна бир муҳим жиҳати, тиббий

кўрик жойлардаги ҳалқ таълими ва соглиқни сақлаш бўлимлари ҳамкорлигига тузилган, тегиши ҳокимлик қарори билан тасдиқланган маҳсус комиссия таркибида саккиз-саккиз бўлиб, улар ташхисларни амалга оширади. Республика майори 670 мингга яқин 6 ёшли болаларнинг тиббий кўрикдан ўтиши мўлжалланмоқда. Кўрикнинг иш фаолияти 30 апрелда туглланади.

Хозиргача тиббий кўрикнинг илк натижалари хакида аниқ фикр айтиш кийин. Низом тасдиқланди, фикр-мулоҳазалар асосида тадбир режалари тузилди. Хуллас амалга киришилди. Бирор, баъзи туман ва шаҳар худудларига ҳали Низом ва режалар етиб бормаганларини ҳам айтиб ўтиш жоиздир. Жойлар-

Bolangiz maktabga tayyormi?

даги мутасаддилар масаланинг ўта аҳамиятли эканлигини бисла ҳам, совуққонлик қиласётганини тушунмайсан киши. Ташхис маркази директори, психология фанлари доктори, профессор Ботир Қодировнинг айтишича, жойлардаги бундай муносабат кўрикнинг бошланган муддатдан анча кечикиб тугалланишига олиб келмоқда. Ҳусусан ўтган йили ҳам шундайд бўлган. Ҳатто баъзи жойларда кўрик комиссия аъзолари 3-4 нафар ташкил этгани, ташкилий ишлар эса талаб даражасида бўлмаганилиги қайд этилган. Ота-оналар орасида фарзандини кўрикдан ўтказиш вақти кечикиши ҳоллари содир бўлган. Махаллий ҳокимлик ва мутасадди ташкилот раҳбарларининг ўз вақтида кўрикни ўтказиш бўйича кўмак бермаганлиги тиббий кўрик пунктидан узоқ бўлган кишлоқларда кийинчилик туғдириди.

— Тиббий кўрик факат таълим ва соглиқни сақлаш ходимларининг иши эмас, — дейди Ботир Қо-

дириов. — Бу тадбирнинг намунали ўтиши учун маҳаллий ҳокимлик ва тегиши ташкилот раҳбарларининг қарор ва бўйруқлари, амалий ёрдами ва назорати зарур бўлади. Бола тарбиясига ҳамма масъул бўлганидек, бу тадбирдан ҳам ҳеч ким четда қолмаслиги керак. Иккинчи бир масала — тиббий кўрик комиссиясига малакали мутахассисларни жалб этиш, тўғри ташхисни амалга оширишдир. Бу масала ҳам ҳокимлик ва мутасаддиларнинг дикқат эътиборида бўлмоғи керак. Учинчи жиҳати шундаки, фарзандларининг ўз вақтида тиббий кўрикдан ўтиши ва саломатлик даражасига ота-оналар жиддий муносабатда бўлмоғи даркор. Кўп ҳолларда уларнинг лоқайдлиги бу ишга панд бериб, келган. Эътибор беринг, ўтган йили тиббий кўрикдан ўтган болаларнинг 21,7 фоизи соглом, 78,3 фоизи касалликка чалингани маълум бўлган. Албатта экологик ҳолат ҳам хисобга олиниди. Лекин аксарият ҳолларда ота-оналарнинг болага нотўғри муносабати, назорати бунга сабаб бўлиб келмоқда. Яъни болаларнинг тозалик сақламагани, вақтида овқат емагани, тиббиёт кўригидан тез-тез ўтказиб турilmagani оқибатида сурункали содир бўлиши кузатилган. 6 ёшли болалар ўртасида кўп учрайдиган — тиш кариеси, камқонлик, юкумли касалликлар ва унинг асоратлари шулар жумласидандир. Бунинг натижасида бола зарур бўлган функционал ривожланиши даражасига эга бўлмайди. Бола мактабга тавсия этилмаса, қатъян монелик қилувчи касаллиги аниқланса, у согломлаштириш жараёнини ўташи керак. Бу маҳаллий тиббий мусассаларда амалга оширилади. То ўқиши мавсуми бошланганига қадар боланинг соғлиги тикланиши, етук таълим ва тарбия олиш салоҳиятига эга бўлиши керак.

**Б. АБДУСАТТОРОВ,
"Маърифат" мухбари**

1

2

3

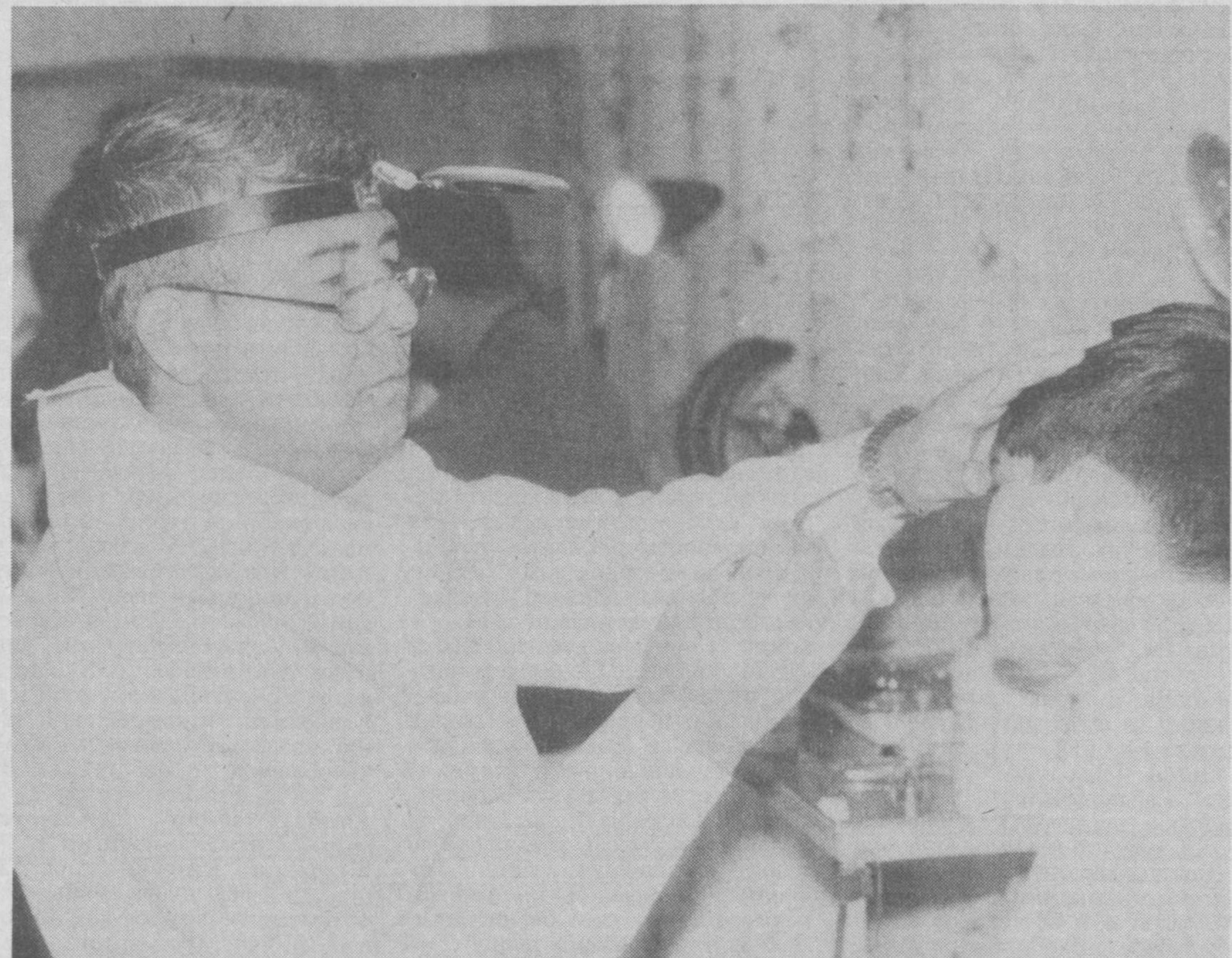
2-Тошкент Давлат тиббиёт институтининг ЛОР кафедраси ўқитувчиси, тиббиёт фанлари номзоди, доцент Абдураҳмон Ҳасанов ушбу нуфузли олий-гоҳнинг ҳурмат қозонган муаллимларидан бирни ҳисобланади. У киши илмни амал билан омутга тарзда олиб бора биладиган, ташаббускор ва тадбиркор инсон ҳамда куончак устоздир.

Абдураҳмон Ҳасанов ҳақида мазкур институт ректори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Ҳомид Қаримовнинг фикрлари кўйидаги: "Институтимизнинг жонкуяр мураббийларидан бирни сифатида Абдураҳмон Ҳасановнинг номини қониқиш билан тилга оламан. У, айниқса, бугунги давр талабларини чукур тушунган ва ўз фаолиятини, илмий салоҳияти ва иқтидорини шу талабларга мос равишда тўғри йўлга кўя билган олимдир. Давр эса, кишилар-

да хотирамда қолган, — дейди Абдураҳмон ака. — У киши умрими ҳалқ таълими соҳасига бахшида қилган, Чирчиқ шаҳри ва Чилонзор туманидаги 2-Катортол маҳалласини ташкил этиб, обод қилган, маҳаллага умрларининг охиригача оқсоқоллик килган, қатъятили инсон сифатида у кишининг номини маҳалла дошлари ҳануз чукур ҳурмат-билин тилга олишади. Онам Тожиҳон Мўминова ҳам Яссавийнинг "Хикматлар"ини ёддан ўқидиган оқила аёл эдилар".

Албатта, маърифатпарвар оиласида тарбия топган фарзандлар ҳам зиёли инсонлар бўлиб

O'rnak

ТАДБИРКОР ОЛИМ

дан тадбиркорликни талаб этмоқда. Собиқ тузум одамларни бўқимандаликка ўргатиб кўйганилиги сир эмас, Ҳатто бу иллатдан ҳали-ҳануз тўла кутула олганимизча йўқ. Баъзида ўқитувчilar орасида ҳам мана шундай кайфиятдагилар учраб қолади. Гўё улар учун ҳамма нарсани ўзгалар мухайё қилиб бериши керакдай. Шу нарса аниқки, бундай кайфиятдаги одам ҳеч бир ишни қойиллашиб бажарип кўя олмайди. Аксинча, тинимиз изланган, янгиликка интилган, тадбиркор одам барча вазифани пухта бажаради. Абдураҳмон Ҳасановни мана шундай тадбиркор олимлар сирасига кўшаман. У мамлакатимизда биринчилардан бўлиб ҳусусий клиника ташкил этган малакали шифокордир. Шу боис, унинг номи институтимизда ўрнак сифатида кўп бор тилга олинади".

Абдураҳмон Ҳасанов зиёли оиласида туғилиб вояга етди. "Отам Асқар Ҳасанов нюхоятда маърифатли киши сифати-

вояга етишади. Буни Абдураҳмон Ҳасанов ҳаёти мисолида ҳам кутиши мумкин. Мактабни аъло баҳоларга тугатгач, у Тошкент Давлат тиббиёт институтига имтиёзли тарзда қабул қилинади. Олий ўкув юртидаги таҳсил, ундан сунг иш фаолиятида ҳам тинимиз изланниб яшаган Абдураҳмон Ҳасанов ушбу изланнишлар самараси ўларок, "Сурункали бўйрак касалликларида эшитишининг заифлашиши" мавзуидаги номзодлик илмий ишни муввафакиятли ёқлади. Ҳаёти институт ҳаёти билан чамбарчас боғланган олий ўкув даргоҳининг ЛОР кафедрасида турли вазифаларда фаолият кўрсатади. Айни кунда ҳам бу ерда талабаларга сабок бериш билан бирга, Чилонзор туманининг 17-мавзесида ташкил этилган ҳусусий ЛОР клиникасида шифо истаб келган кишиларнинг оғирини ёнгил, мушкуни осон қилишга ҳаракат қилмоқда.

— Ҳусусий клиникамиз биринчилардан бўлиб ҳусусий клиника ташкил этилганни боис, анча кийинчиликларга ҳам дуч келдик, — дейди Абдураҳ-

мон ака. — Шуқрки, ҳусусий тадбиркорликни қўллаб-куватлаш борасида ҳукumatimiz томонидан кўрсатилаётган эътибор, қолаверса, Тошкент шаҳар ва Чилонзор туман ҳокимликларининг ёрдами тифайли ишларимизни тўғри йўлга кўйиб олдик. Мана, иккى ярим йилдирки, ҳамкасбим, тиббиёт фанлари номзоди, доцент Сайфиддин Орипов билан бирга имкон қадар эл корига ярашга ҳаракат қиласётгиз. Элга янада кўпроқ наф келтириш, янгиликларни ҳаётга тадбиқ этиш, даволашнинг янгича усувларини, янги технологияларни амалиётга жорий этиш мақсадимиздир. Ўтган давр давомида клиника-мизда амалга оширилган ишларни мунтазам таҳлил қилиб тураси. Бу вақт ичиди С. Орипов билан бирга ишимизга доир иккита илмий мақола эълон қилдик, эшитиши персонал компютерда текшириши амалга тадбиқ этганимиз учун патент олдик. Шу билан бирга ҳусусий шифохона ташкил этиш истагига юрган малакали врачлар бўлса,

ўз тажрибаларимиздан келиб ҳафтанинг ҳар куни (якшанбадан ташқари) соат 16 дан бошланиб, кеч соат 20 гача давом этади. Аслида астойдил интилган, вақтнинг қадрига етган, ўзининг аниқ иш режасига эга бўлган одам ҳамма нарсага улгуриши мумкин. Мен институтда дарс жараёнida ҳам талабаларга шу хислатни сингдиришига ҳаракат қиласётгиз. Ўз ҳаётий тажрибаларимдан келиб чиқсан ҳолда, уларни ҳамиша мустақил фикрли, ширинарни инсон бўлишига унайдайман. Ва яна айтаманки, ўз касбини пухта эгаллаган инсон ҳеч маҳал хор бўлмайди ёки ишмис қолмайди, аксинча ҳамиша қадрли бўлади. Менинг бу ҳаётий маслаҳатларимдан, сабоқларимдан баҳраманд бўлаётган шогирдларим борлигини ҳис қилиб, қалбан кувонаман.

Абдураҳмон ака билан сухбатлаша тураб, у кишидан ҳусусий тадбиркорлик ишлари институтдаги иш фаолиятингизга таъсир этмайдими, дея сўраганимизда, шундайдан жавоб берди:

"Одатда, куннинг биринчи ярмида институт ишлари билан машғул бўламан. Клиникамизда эса,

Икром БЎРИБОЕВ

Суратда: А.Ҳасанов иш жараёнida.

Б.РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

Odob darsi

ALISHER NAVOIYNING
“MAHBUBUL-QULUB”
ASARIDAN

Adab to'g'risida

Odobli, agarchi barcha kishilardan yaxshidir va hamma xaloyiqdan yoqimlidir, ammo ulug'lardan ko'ra yaxshiroq va qo'li ustunlardan ko'ra yoqimliroqdir. Odobli o'z tengqurlari orasida bir-biriga maqtanarli bo'ladi, kattadan-kichik o'rtasida yaxshi ko'rindi.

Adab kichik yoshdagilarni ulug'lar duosiga sazovor etidi va u duo barakoti bilan umrbod bahramand bo'ladi. Adab kichkinalar mehrini ulug'lar ko'ngliga soladi va u muhabbat ko'ngilda abadiy qoladi.

HIKOYAT

... bir ov payti g'avg'osida, chopish va yetish orasida Xusrav Parvezning yuksaklik tojidan yaraqlagan gavhar uzilib yerga tushadi. Ovga berilib ketib hech kim undan xabari bo'lmaydi. Ovdan uya qaytgach bilishadi va o'sha noyob gavharni qidirishadi.

U toj bezagi mamlakat xirojiga barobar bo'lgani uchun, topgan kishiga ko'p narsa va qiyatli mukofot va'da qilinadi. Xalq o'sha gavharni qidirish payiga tushadi. Ittifoqo biri g'aflatga cho'mgan, biri hushyor. G'aflatdagisi johillik yuzasidan gerdaygan, hushyor esa tavoze va adab bezagi bilan yuksalgan. Ikki hamroh o'sha dashtdagi yo'l bilan shaharga borishardi. Bulardan birining oti jahongashta Mudbir va birining nomi yigitlar mardi Muqbil edi. Bular inju qidirgan xaloyiqqa yaqinlashadilar, xalqni boshlab chiqqan kishiga yo'liqishdi. Mudbir takabburlik bilan boqmay o'tdi. Muqbil esa insoniylik yo'lini ilgari surdi. U boshliqqa adab va tavoze bilan bosh egdi, oyog'i ostida esa gavhar yotganini ko'rdi va haligi boshliqqa taqdim etdi. Boshliq Muqbilning qo'lidan ushlab shaharga qaytdi va bo'lib o'tgan voqeani podshoga gapirib berdi. Muqbilga deganidan ortiq in'omlar berishdi.

Mudbir esa gerdaiish natijasida shahar go'lohidan joy oldi.

Muqbil tavoze va adab xosiyatidan maqsad gavharini topib, shoh chamanida orom oldi.

YASHIL XALATLI SHIFOKOR

*Bu shifokor g'alati,
Yashil xalatlari.
Ishxonasi keng bog'lar,
Mevazor, tog'lar.
Emlash nima, bilmas u,
Bunday qilmas u.
Tan-jonimiz sog' etar,
Dilni chog' etar.
Berar odamga havo,*

*Nafasi davo.
Dorisi har xil meva,
Eng sarxil meva.
Anjir, jyda, nok, olma,
Yemasdan qolma.
Xizmatdadir erta-kech,
Tinim bilmay hech.
Bu shifokor g'alati.
Yashil xalatlari.*

ENG, ENG, ENG...

Eng qimmatbaho san'at asari sifatida Leonardo da Vinciining “Mona Liza”si tan olingan. 1962 yilda mazkur asar Parijdagi sug'urta shirkatlaridan biri tomonidan 100 milon dollarga baholangan.

Eng ko'p til biluvchi nodir qobiliyatli shaxslar sifatida italiyalik k'ardiina l

Mezzofanti (1774-1849 yil, 27 ta tilni bilgan), daniyalik professor Rask (1987-1832, 28 til) hamda yangi zelandiyalik doktor Karold Uilyams (1876-1928, 28 til) tan olingan.

Dunyodagi eng ba land ko'priq AQShning Kolorado shtatidagi Royal Gori darasidan oqib o'tuvchi Arkansas daryosi ustiga qurilgan. Qurilishi 1929 yilning 6-dekabrida

tugallangan mazkur osma ko'priq SUV sathidan 321 metr balandlikda atigi 6 oy ichida barpo etilgan.

Dunyodagi eng serqiyosh joy sifatida AQShning Arizona shtatidagi Yuma shahri tan olinadi. Yilning 90 foiz vaqtida bu yerda quyosh charaqlab turadi.

BILAG'ONLARGA TEST

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i qachon qabul qilingan?

- A. 1990 yil 18-noyabrda
V. 1992 yil 2-iyulda
S. 1991 yil 18-noyabrda.

2. O'zbekiston Respublikasi bayrog'ida necha xil rang mavjud va qaysilar?

- A. Oq, moviy, yashil
V. Oq, moviy, ko'k, yashil, qizil
S. Oq, sariq, yashil.

3. Vertolyot qaysi hasharotga o'xshatib ishlangan?

- A. Kapalak
V. Ninachi
S. Asalari.

4. Eng birinchil gullaydigan meva qaysi?

- A. O'rik
V. Bodom
S. Behi.

5. Odamlarning do'sti hisoblangan va ularning uylariga in quradigan qush qaysi?

- A. Kaptar
V. Chumchug
S. Qaldirg'och.

Bir kuni bulbul tol shoxida sayrab o'tirgan edi, yoniga qarg'a uchib keldi. Lekin bulbulning dilni o'rtovchi navosini buzdi.

— Hoy, bulbul! — dedi u, — mening oldimda bo'Imag'ur navo qilishga uyalmaysanmi? Bulbul boshda hayron bo'ldi, so'ng bir oz jahli chiqdi va dedi:

— Men navo qilsam butun borliq yayrab yashnaydi. Qo'shiqlarimga odamzod to'ymaydi. Shunaqa qushlar ham borki, ularning na ko'ngilga yaqin ovozi bor, na ovozida shira bor. Masalan, sen yer yutgur shunaqa qushlardansan.

— Hoy, o'pkangni bos! — dedi bo'ynini cho'zib qarg'a, — yur narigi qishloqqa boraylik, biron aqlliyoqdan ikkimizdan qaysi birimizning ovozimiz yoqimligini so'raylik. Buni u hal qilsin. Shartim shulki, kimning ovozi xush topilsa, uraqibining ko'zini o'yib oladi.

BULBUL VA QARG'A

(Tatar xalq ertagi)

Bulbul rozi bo'ldi.

Ikkovlari yaqin-atrofdagi bir qishloqqa borishdi.

Unga kiraverishdagi hovlida ko'lmakda bir to'ng'iz ag'anab yotar ekan, o'shang murojaat qildilar:

— Hoy, to'ng'izjon, biz ikkalamiz garov o'ynadik. Ayt-chi, qaysi birimizning ovozimiz yoqimli?

— Turgan gap, qarg'aning ovozi yoqimliroq, chunki u yo'g'on. Menga uning ovozi yoqadi, — dedi to'ng'iz.

Qarg'a shu yerning o'zida bulbulning ko'zlarini cho'qib oldi va "par" etib allaqayaoqlarga uchib ketdi. Eski maskaniga qarab bulbul ham uchib ketdi. Lekin shu kundan boshlab uning navosi g'amgin va hazin bo'lib qoldi.

Oradan ma'lum vaqt o'tib, qarg'a yana bulbulning yoniga kelib qo'ndi va dedi:

— E, tentak bulbul, garovda yutqazib qo'yib ikki ko'zingdan ajralding. Endi, afsus-nadomatga ne hojat?

— Ko'zlarimdan ajralib qolganimga afsuslanayotganim yo'q, — deb javob qildi bulbul, — balki sening so'zingga kirib, taqdirimni to'ng'izga ishonib topshirib qo'yanimga achinaman.

У ҳам отаси каби Ирландия учун ахир, Дэнти ҳам шундай фикрда-ку. Бир куни сайлгоҳда оркестр чалиб турганда Дэнти бир жаноб-нинг бошига шамсия билан туши-риб қолди, чунки куй охирида ор-кестр "Худоё, қироличани ўзинг ас-ра!"ни ижро этаётганда ўша жаноб-бошидан шляпасини ечган эди.

Мистер Дедалус алам билан тўнгиллай бошлади.

— Хой, Жон, — деди у. — Улар ўзи шунга муносиб. Биз бахтсиз-лар поплар кўл остида эзилган ха-лкимиз. Мудом шундай бўлиб кел-ган ва охиратгача шундай бўлиб қолади.

Чарз тоға бош чайқаб, деди:

— Ха, ахволимиз чатоқ, чатоқ!

Мистер Дедалус таракор айтди:

— Попларнинг кўл остида эзил-ган ва худонинг марҳаматидан бе-насиб ҳалқ!

У ўнг тарафида деворга осиғлиқ бобосининг суратига ишора қилди.

— Жон, мана бу чолни кўраяп-сизми? — деди у. — Ҳалол Ирланд, унинг даврида одамлар фақат мол-дунё деб яшаган эмас. У ўлим жа-зосига ҳукм қилинган Оқ Болалар-нинг бири эди. Минг етти юзу ол-тмишинчи йили оқ қўзғолончи¹ си-фатида ўлимга ҳукм қилинган. У оғайниларимиз — черков аъёнлари ҳақида гапиришни яхши кўрарди, уларнинг бирортасини ўзим ўтирган дастурхон олдига ҳеч қаҷон йўлатмайман, дерди.

Дэнти чидаб туролмади:

— Бизни руҳонийлар бошқарип турибди, биз бундан фахрланиши-миз керак! Улар — яратганинг кўз қорачиги. Уларга отилган тош тан-грига отилган билан баробар.

— Бундан чиқдики, бизнинг ўз ва-танимизни севишга ҳаққимиз йўқ экан-да? — сўради мистер Кейси.

— Бизни ортидан эргаштирадиган, йўлбошли бўлиб түғилган инсонга

эргашиб ҳам таъқиқланганми?

— Ватан хоини, — бақирди Дэн-ти. — Хоин, бевафо эр! Черковимиз раҳнамолари ундан юз ўгириб жуда тўғри қилишди. Улар ҳамма вақт Ирландияга ҳақиқий дўст бўлишган.

— Сиз шунга ишонасизми? — деди мистер Кейси.

У мушти билан столни урди ва қошларини асабий кериб, бармоқ-ларини бирин-кетин ёза бошлади.

— Уния² даврида, епископ Ләни-ген марказ Корнуоллис³ фуқаро-ликни байъат қилганда, ирланд епископлари бизни сотмаганми-ди? Ўша епископлар ва поплар минг саккиз юзу йигирма бешинчи йили ўз мамлакатининг келажагини ка-толик динининг эрки учун курбон қилмаганиди? Минбару меҳроб-лардан туриб фенилар ҳаракатини бадном қилганлари-чи? Теренс Белью Макмэнус⁴ хокини таҳқиқла-ганлари-чи?

Кейсининг юзи фазабдан бўғри-қиб кетганди, Стивен унинг эҳти-росли сўзларидан ёноклари чўғдай қизариб кетганини сезди.

Мистер Дедалус алам билан кул-ди.

— Ў, худойим, — дея ҳайқирди у, — мен қария Пол Каллинин⁵ унтутиб қўяёзиман-ку. Мана, тангриминг янга бир кўз қорачиги.

Дэнти стол оша мистер Кейсига қараб қичқирди:

— Тўғри қилишган, жудаям тўғри! Улар ҳамиша тўғри йўл тутишган!

Худо, ахлоқ ва дин ҳамма нарсадан устун! Миссис Дедалус унинг ғазаблан-ганини кўриб, деди:

— Миссис Райорден, ўзингизни асринг, уларга жавоб бериб ўтирган.

— Худо ва дин — ҳаммасидан устун! — қичқирди Дэнти.

— Мистер Кейси маҳкам сиқилган муштини кўтарди ва зарб билан столга урди.

— Бўпти, яхши, — бўғилиб қичқир-ди у, — агар шунақа бўладиган бўлса,

бас, Ирландияга худонинг кераги йўқ!

— Жон, Жон! — қичқирди мистер Дедалус меҳмоннинг енгидан тортқиларкан.

— Дэнти унга тикилганча қотиб қол-ди: унинг ёноклари пириллаб уча бошлади. Мистер Кейси стулни зарб билан сурди-да, стол устига эгилиб,

қўлини кўзлари олдида, худди паш-шани қуваётгандай, асабий сермай бошлади.

— Ирландияга худонинг кераги йўқ!

— бақирди у. — У Ирландияда жуда кўп бўлди. Бас, жонимизга тегди!

Йўқолсин!

— Шаккок! Иблис! — Дэнти чийил-

лаганча ўрнидан сакраб турди ва сал

бўйласушина унинг юзига тупираёди.

— Чарз тоға билан мистер Дедалус мистер Кейсига бир амаллаб қайта

— Кикемнинг акаси. Кейин улар бўлишиб олишган.

— Жуда билағонсан-да, Сандер! — деди Уэллс. — Уларнинг нега кўён бўлганини мен биламан.

— Хўш, айт-чи, нега?

— Айтма деб илтимос қилишган менга, — деди Уэллс.

— Айтакол, — чувуллашди болалар.

— Кўрқма, биз сени сомтаймиз.

Яхшироқ эштиши илинжида Стивен бўйини чўзди. Уэллс, бирортаси

келмаяптиликан, деб атрофга аланг-лади. Кейин шивирлаб гапира бошлади:

— Ибодат лиbosлари турадиган шкафа черковнинг виноси сақлана-ди, биласизларми шуни?

— Ха.

— Қисқаси, улар винони ичиб қўйган, гуноҳкорни қидирганда хидидан пайқаб қолишган. Мана, нега улар жуфтакни ростлаган, билдингларми энди?

— Биринчи бўлиб гап очган бола айтди:

— Тўғри, тўғри, мен ҳам юқори синфдаги боладан шу гапни эшитдим.

Хамма жим қолди. Стивен уларнинг

бўйласушина орасида тураг, бир сўз айтишга журъат этаси, эштирди, холос. У кўрқа-

нидан бироз ваҳимага тушди, аъзойи

деса, бошқалари Флауэрсни айтишарди. — Ва ниҳоят майдончада тўпни ҳаволатиб, ташлаб бериб, уриб — ўйинни бошлаб юборишиди.

Мулойим ҳавода зарб билан урила-ётган крикет таёкларининг товуши тутиб кетди. Пик, пок, пек —

худди лиммо-лим ҳовузга фаввора-дан сув томчилари оҳиста томаёт-гандай.

Шу пайтгача миқ этмай ўтирган Этти пичирлаб деди:

— Сизларнинг айтган гапларинг тўғримас.

Хамма ўгирилиб унга қаради: — Нима учун?

— Нима, бирор гапдан хабаринг борми?

— Ким айтди сенга?

— Айтгин, Этти!

Этти қули билан майдоннинг Саймон Мунен ёлғиз ўзи тош ти-биб, айланниб юрган томонига ишора қилди.

— Ана ундан сўранглар, — деди у.

Болалар ўша томонга қарашибди ва

ундан сўрашибди:

— Нега ундан сўраш керак?

— Уям ўшалар биланми?

Этти товушини пасайтириб, айтди:

— Бу болалар нега жуфтакни ро-стлаб қолишганини биласизларми?

Мен сизларга айтаман, лекин ҳеч

ким билмасин.

— Айт, Этти, айта қол. Ҳеч кимга айтмаймиз.

У бир дақиқа жим турди, кейин мухим сирни ошкор этаётгандай шивирлаб деди:

— Кечаси Саймон Мунен билан Тис Бойлни ҳожатхонада кўришибиди.

Болалар унга ҳайрон бўлиб қарашди:

— Кўриб қолишибди?

— Нима қилаётган экан улар?

Этти айтди:

— Ёпишишаётган экан.

Бирдан ҳамма жимиб қолди.

— Билдингларми энди, нима бўлганини, — деди Этти.

(Давоми бор)

ИЗОҲЛАР:

1. Бу ўринда XVIII асрнинг 60-илларида Ирландияда пайдо бўлган дэҳқонлар ташкилотидан бири — Оқ Болалар назарда тутилаёттир. Улар одатда оқшомлари кийимлари устидан оқ кўйлак кийишиб (ном шудан олинганд), ҳаракат қилишган. 1765 йилги қонунга кўра, бу ташкилотда иштирок этганларга ўлим жазоси тайин этилган.

2. Уния — иттифоқ, православ ва католик черковларининг бирлашиб, Рим папаси ихтиёрига ўтганини англатади (XVII аср). 1799 йили инглиз ҳукумати Дублиндаги ирланд парламентини тарқатиб юбориш ва уни Лондондаги инглиз парламентига кўшишга қарор қиласи. Ирландияда руҳонийлар унияни маъкулаб чиқишиган.

3. Чарз Корнуоллис (1738-1805) — инглиз генерали ва сиёсий арбоби, 1708 йилдан 1801 йилгача Ирландия вице-қироли бўлган.

4. Теренс Белью Макмэнус (1828-1860) — ирланд ватанпарвари, Сан-Францискода қазо қиласи, Дублинда тантанали дағн этилган.

5. Пол Каллин (1803-1878) — архиепископ, Ирландия озодлиги учун курашганларнинг душмани. Макмэнуснинг дағн маросимида ги намойишни қоралаган.

Жеймс Жойс

МУСАВВИРНИНГ

ЁШЛИКДАГИ ШАМОЙИЛИ

Роман

ФУДЗИЯМАНИ ЗАБТ ЭТТАН ЁГОЧОЁК

Сэйкити Хиросава — Япониядаги чўққиларни ёғочоёқда... забт этувчи ягона алинистидри. У шундай гаройиб усула Фудзиямага чиқди, Африканинг фахри — қорни Килиманджарони забт этиди. Сэйкити 1999 йилнинг сентябрь ойида ёғочоёқда Малайзиянинг энг баланд чўққиси — дениг сатҳидан 4101 метр юксак Кинабала тонига кўтарилди. Хиросава чўққиларга кўтарилиш пайтарида ҳатто овқатланаётганда ҳам ёғоч оёқларини ечиб кўймайди, факат уйку одидан гина улардан ажралади.

БЕЛОРУСЛАРГА РОССИЯ КЕРАКМИ?

Белорус социологлари кўпдан бери жамиятдаги "кайфиятлар тенденцияси"ни кузатиб келмоқдадар. Шуну айтиши лозимки, кейинги 3 йил мобайнида Россияда юз берган августан танглиги, Чеченистондаги уруш. Москвадаги терактларга қарамасдан иккى давлат итифоқи тарафдорлари 26,2 фоиздан 33,4 фоизга кўпайди. Россия билан Белоруссияни ягона давлат сифатида кўришини хоҳловчилар эса, аксинча, қарийб 6 фоизга камайиб, бори ўйғи 21,8 фоиз қодди. Аксарият кўпчилик белоруслар иккى давлат ўртасида оддий дўстона муносабатлар бўлишини истайдилар. Улар 42,4 фоизни ташкил этади. Аслини оғандада, улар Белоруссиянинг мустақиллигини ёқладилар. ўз хоҳиш иродасини билдиришда жамият куйидаги тарзда бўлиниб кетди: ахолининг тўртдан бир қисми — Белорус мустақиллигининг эътиқодли тарафдорлари, бешдан бирини бунга тишироғи билан қарши, 53,8 фонзи эса, иккита нувчилардир. Яъни, белорусларнинг ярмидан ортиғи уларга Россия керакми, керак эмасми, деган муаммо борасида бир тўхтамга келмаганлар.

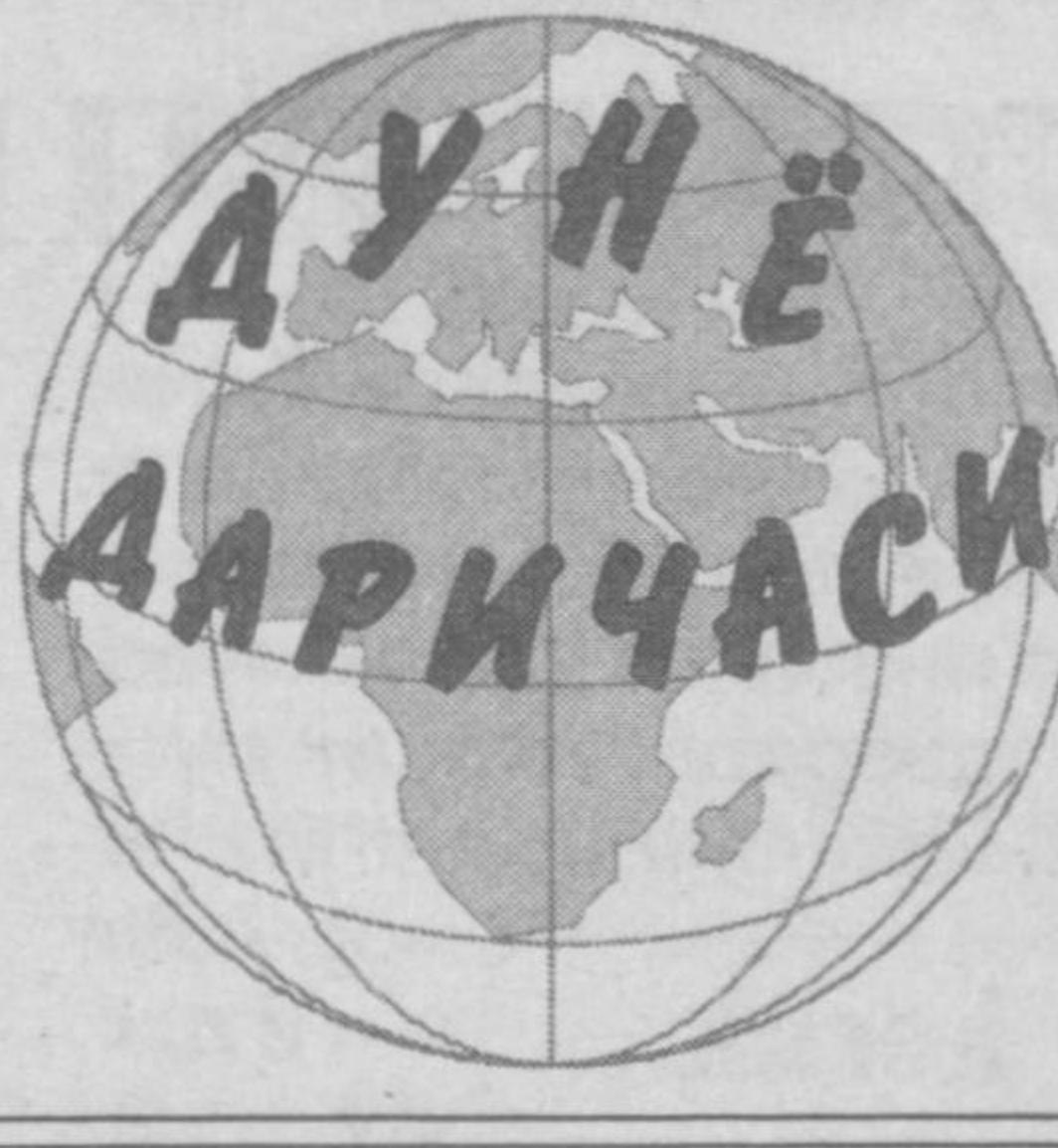
"Маърифат"нинг 12 февраль сонида Туркия томонидан ўлим жазосига хукм қилинган Курд ишчилар партиясининг йўлбошчиси Абдулла Ужалон ўз тарафдорларини курдлар муаммосини тинчлик йўли билан ҳал этишга чакиргани тўғрисида ҳабар берган эдик. Хориж матбуотининг ёзишича, Курд ишчилар партияси сиёсий ташкилотга айланиш ва куролли кураш олиб боришидан воз кечишга қатъий қарор килган. Оқилона қарор!

АҚШ 2001-молиявий йил бюджети лойиҳасида Россияга 162 миллион доллар, Украинага эса, 176 миллион доллар миқдорида ёрдам кўрсатиш белгиланган.

53 ёшли Лас-вегаслик Фрэнк Дарвин Александр умрбод камоқ жазосига хукм қилинди. У почта орқали президент Клинтонга кўлбала бомба жўнатган эди.

Фараз қилинг: сиз 16 йил беҳуш ётган одамнинг ёнига келдингиз. Сиз унинг гапирмаслиги ўёқда турсин, ҳатто бармоғини қимирлатмаслигига юз фоиз ишончингиз комил. Америкалик Патрисия Уайт Булл хонимнинг тўшагидаги чойшабини янгилашаётган икки ҳамшира қиз ҳам бемор: "Йўқ, унгай қимман!" дегунича шундай ўйлашган бўлишлари эҳтимолдан узоқ эмас.

Бу воқеа янги ўйларни келиб келишидан бир неча кун илгари Янги Мексика штати Албукерк шахрининг Лас Паломас шифохонасида юз берди: 16 йил беҳуш ётган 42 ёшли хоним ҳушига келди! Врачлар нима дейишга ҳайрон. "Мен бу ҳодисани мегицина нуқтаи назаридан тушунтиришга ожизман", — деб, тан олди беморга қараётган врач Элизом Маркус. Қарингошлар эса хурсанд. "Бу - Худонинг мар-

кун бўлиб келди.

Катта Марк рафиқасига у беҳуш бўлган вақтдан сўнг тарихга юз берган воқеаларни анчагача сўзлаб ўтирги. (Клинтоннинг президентликка сайланиши, Фарбий Европагаги ўзгаришлар, Шўролар штифонинг парчаланиши...)

Аста-секин Патрисияда ҳаётга иштиёқ уйғона бошлади: у нонуштага пица сўради. Сўнг уни кресло-аравага шифохонага туташ истироҳат бо-

уришдан тўхтайди. Реаниматорларнинг қаттиқ сайъҳаракатлари туфайли Патрисия омон қолади. Лекин, афусуси, мияга анча вақтга кислород етиб келмаслиги туфайли унда муқаррар ўзгаришлар содир бўлади.

Ўшанга Патрисиянинг тақдиди ҳал қилинганди, чамаси: у бутун умрини уйқуда ўтказишга маҳкум, деб ўйлашарди.

Бечора ота тўрт фарзандини бағрига босиб, чирқираганча қолаверади. У Албукерк мэриясида дастурчи бўлиб ишларди. Қарингошлар, дўсту биродарлар, кўшилар болаларни тарбиялашда кўлмаридан келганича ёрдам бершиарди. Ҳафтага уч марта Марк Патрисиянинг ҳолидан хабар оларди. Эр бечора рафиқасининг қўлини ушлаб, унга илиқ сўзлар айтар, уйғонишини ўтишиб сўрар-

"ЎЙҚУДАГИ СОҲИБЖАМОЛ" НИНГ УЙГОНИШИ

ҳамати", — хитоб қилиди Патрисиянинг онаси.

1984 йилдан бери оила-да тўртинчи фарзанд — Марк тугилаётганда, дўхтирлар Патрисиянинг қорнини ёраётган маҳал аёл мутлақо ҳушини ўқотаги. У на гапирарди, на қимирларди. Патрисияни махсус зонг — мослама орқали овқатлантиришарди. Ўшанга унинг ҳушига келишидан барча та момон умид узган эди.

"Ўйқудан турган" онани биринчи бўлиб унинг катта қизи — Шимолий Каролина штати университетининг толибаси 26 ёшли Синди йўқлади. "Биз анча вақтгача бир-бири мизни қучогимизда олиб ўтиргик", — кўз ёши қилиб айтиб берарди Синди. Бошқа уч фарзанд — Жес, Флорис ва Марк оталари — катта Марк билан боршилар.

Онаси "чукур уйку"га кетганида Флорис бир ёшда эди. Маркнинг тугилган куни эса, оила бошига мусибат тушган

тига сайдра олиб чиқшиди. Узоқ ўйлар мобайнида очиқ ҳавога чиқмаган аёлнинг хурсанчилигини кўрсангиз эди! Яхши ният — ёрти мол, деганларидек фарзандлари оналарига "юриб кетганларида киядилар", деб бир жуфт кроссовка совға қилдилар. Ҳозирча эса, ҳар бир қадами Патрисия учун анча меҳнат талаб этади. Лекин матонатли аёл бўш келмайди: "Мен, албатта, тез орада югурб кетаман", — деб жилмайиб кўяди у.

Патрисиянинг батамом тузалиши учун анча вақт керак ва шу вақт мобайнида хоним дўхтирларнинг узлуксиз кузатувига бўлади.

Ҳа, ўша мудҳиш кун катта Маркнинг ҳануз эсидан чиқмайди: 26 яшар Патрисиянинг қорнини ёришаётганда унинг ўткасига уюб қолган қон тушади ва хонимнинг нафаси қиса бошлиди. Сўнгра унинг юраги

ди. Ҳар гал келганда, унга гўёки рафиқаси ҳозир кўзини очадигандек туяларди. Лекин ҳар қандай дуюлару, оҳу воҳлар ёрдам бермади. Умисизликка тушган Марк 1986 ўйли фарзандлари билан Албукерки ташлаб, Жанубий Дакотадаги сиу ҳингуларининг "Пайн Риж" резервациясига кўчич кетади.

У ерда Марк янги ишга киради, фарзандлари эса бутун қабиланинг ғамхўрлиги остида бўлади. Марк хотинидан ажralишига рухсатнома олиб, янги рафиқа билан кун кечира бошлиди. Унинг сочиқ хотини уйғонди, энди буёти қандай кечиши ёлғиз Худога аён. Маркнинг олдига икки ўйл кўндаланг бўлиб турибди: у ҳаммасини ўз ҳолича қолдиради, ёки собиқ хотини олдига қайтади. "Агарда Патрисия тузалиб, мени кечирса, — дейди у, — мен ўз янги баҳтимдан ҳам воз кечишга тайёрман".

Америка ва Британия ҳарбий-ҳаво кучларининг Ирокнинг жанубий вилоятларида берган ракета-бомба зарбаси оқибатида уч одам ҳалок бўлган, саккиз одам жароҳатланган.

Мозамбикда кўз кўриб, кулок эшишмаган сув тошкни оқибатида 45 киши вафот этди. Табиий оғатдан заرار кўрганларнинг умумий сони эса, 110 минг кишидан ошиб кетди.

Афғонистоннинг Қандаҳор шаҳрида якшанба куни майдонда — тумонат одам олдида жиноятчи қатл этилди: 10 яшар бола отасини ўлдиргани учун ҳукм қилинган жиноятчини отиб ўлдирди.

Аргентина ўз элчисини Австриядан ҷақириб олди. Бу ҳодисани ашаддий ўнг партия хисобланган Озодлик партиясининг Австрия ҳукумати таркибига кирганлиги билан боғланмоқдалар.

Буюк Британия хорижий инвестициялар миқдори жиҳатидан Американи четга сурриб, дунёда биринчи ўринга чиқди. Ўтган иили у бошка мамлакатларга бевосита 200 миллиард доллардан зиёдроқ инвестиция олиб кирди.

Россиялик Владислав Кетов бир ўзи велосипедда 9 йилдирки, Европа, Африка, Осиё ва Америка кирғозларини ёқалаб саёҳат қилиб, Рио-де-Жанейро шаҳрига етиб борди. Жаҳонгашла Владислав шу давр мобайнида 85 мамлакатни ортда қолдириди.

Мухолифат вакили Стиве Месич Хорватиянинг янги президенти қилиб сайланди. У президентлик сайловларининг иккинчи турида 56 фоиз овоз олиб голиб чиқди. Стиве Месич 90-йилларнинг аввалида мустақилликка эришган Хорватиянинг биринчи бош министри бўлган эди. Сўнгра у президент Франо Тужманнинг олиб борган сиёсатини маъкулламай, мухолифат йўлига ўтди. Месич марҳум Тужманнинг авторитар бошқарувини кескин танқид қилди. Ана шу факт унинг сайловдаги ғалабасини сезиларли даражада таъминлади.

Хориж матбуоти материаллари асосида тайёрланди

"КОР ОДАМ"НИ ТУТГАНГА 10 МИНГ ДОЛЛАР!

Улкан кимсасиз ҳудудлардан иборат Австралия сўнгги йиллари олимларни ўзининг "йўқотилган гаройиб дунё"си билан пол қолдириб келмоқда. Масалан, 1994 йили Сидней шаҳри язинидаги миллий бодга илгарилари Ер юзида таоман ҳўқ бўлниб кетган, деб хисобланган "тирик" нинабаргли ўсимлик топилганди. Куни кечак эса у ерда "кор одам"ни учратдилар. Ҳатто уни ўзла туширганга 10 минг доллар мухофот ваъда қилинган.

Шуни айтиш жоизки, бу гаройиб маҳлуқ Австралияниг туб аҳолиси — аборигенлар илгаридан маълум. Аборигенлар уни яни деб атайдилар. Ташки кўринишидан яни усти айниқидек қодек қалин ҳора жун билан копланган одамга ўхшайди. Бу гал уни Квинсленд шаттинг Гаянда шаҳарчаси язинида кўришган.

Гаянда мэри Питер Хат шаҳарчанинг камтар, меҳнатсевар аҳолиси "кор одам"ни кўрганликлари ҳақида рост гапирайтанилига амин.

Австралия криптоололари ҳам бу далилларга ишонганилар учун имлй экспедицияга тайёргарлик кўрмоқдалар. Илмга юмаълум бўлган ҳайвонлар мавжудлигини ўрганувчи австралийлик олимлар яум борлиги ҳақида бир неча минг исботу далиллар тўпладилар.

Яни ҳам аллақачон ҳарийб кенгуру ва коала каби австралийликларининг миллий рамзига айланган: у ҳақида болалар учун китоблар, яни шаклидаги ичидаги ўйинчиги бор шоколадлар чиқарилади.

Ҳали ҳам ўзини тутишига мудафға бўлишишлармаган эсаларда, унинг тошга айланган вулқон кули қатламларида қолган оёқ излари ишқибозлар томонидан ғоят пухталик билан тўпланиб борилемоқда. Тахминларга кўра, яуилар қитъада салкам 100 минг йил аввал яшаганилар ва кейинчалик ҳозирги Австралия аборигенларининг аждодлари томонидан сиқиб чиқарилган ибтидоий одамларининг авладидир. Ўша вақтда Австралия Осиё билан қуруқлик орқали боғланган дисобга олиниб, яининг Ҳимолайдаги "кор одам" — йэти билан алоқаси борлиги таҳмин қилинмоқда.

КҮПРОҚ СУЮКЛИК ИЧИНГ!

Сүнгги вақтларда юқумли касаллукларнинг кенг тарқалаётгани күпчиликка яхши маълум. Булар орасида айниқса, вирусли гепатит СПИД ва гриппдан кейинги ўринда турувчи хасталиктердан саналади. Бизга вирусли гепатитларнинг бир неча тури маълум А, В, С, Д, Е. Вируслар ортиши ёки камайишига қараб касаллукнинг турини аниқлаш, фарқлаш мүмкун. Вирусли гепатит

ута тез тарқалувчанлиги билан ажралиб туради. Унинг айниқса, А вирусли гепатит кенг тарқалган. А гепатит билан аксар ҳолларда ўттизгача бўлган ёшдагилар кўп оғрийди.

Ayollar bilishi kerak...

Шунингдек, болалар ва ўсмиirlар орасида уни турли кўринишларда учратиш мүмкун. А гепатит вируслари ташқи таъсирга анча чидамлидир. Шунинг учун ҳам у нафақат тез юқумлилиги,

балки чидамлилиги билан ҳам қийинчилик туғдиради. А вирусли гепатит сув, овқат, инсонлар билан мулокот даврида юқиши мумкин. Касаллик ўзини тез на- шоғиришни көрсатади, шу сабдан бўлса керак, одамлар фақат сўнгги дамлардагина А гепатитига чалинганини билиб қоладилар. Хўш, бу хасталикдан сақланыш учун нималар қилмоқ керак? А гепатити билан

оғришнинг илк белгилари кўнгил айниши, жигарнинг катталашуви ва бошқа ҳолатларда билинади. А гепатити камдан-кам ҳолларда сурункали хасталик кўринини касб этиши мумкин. Бунга чалинган беморлар уй шароитида ҳам даволанишлари мумкин, бунда кўпроқ кўк чой, наъматак дамламаси, гази чиқарилган маъданли сув ичиш тавсия қилинади.

Муаллима — уй бекаси

ШАКАРЛИ ПЕЧЕНЬЕ

Қандолатчилик сир-асрорларини билган аёл ҳеч қачон, ҳеч қаерда уялиб қолмайди. Мехмон кутганда дастурхони тўкин бўлади, меҳмонга борганди, "қўли тўлиб" бирор нарса кўтариб бора-ди.

Шакарли печенье учун 200 гр маргарин, 150 гр шакар, 3 та тухум, 1 чой қошиқ сода, 2 стакан ун керак бўла-

Qandolat

хонга шатиб кўпчилидади. Унга шакар, тухум кўшиб янга кўпчилидади. Тайёрланган массага ун солиб, 2-3 дақиқа ичади тез хамир қорилади. Ун сепилган столга хамирни ёйиб, қалинлиги 5-6 мм қилиб, керакли шакллар бериб кесилади. Кесилган бўлакчалар юзига тухум, шакар ёки майдалангандан ёнгок сепиб духовка патнисига териб чиқилади. Печенье +230, 250 ҳароратда 10-15 дақиқа пиширилади.

АСАЛ СОЧНИ ЖИЛОЛАНТИРАДИ

"Сочим мўрт, жило-сиз", деб ўйлаётган бўлсангиз, асалли сув билан ювинг. Бунинг учун ярим стакан қайнаган сувга 2 ош қошиқ мойчечак солиб димлаб қўясиз, 1 соатдан сўнг ушбу дамламини докадан ўтказиб унга 2 ош қошиқ асал солиб аралаштирасиз. Тоза ювилган сочинизга бу аралашмани суртиб целофан халта кийиб, сочиқ билан ўраб қўясиз. 40-50 дақиқадан сўнг сочинизни иссиқ сувда ювиб ташлайсиз. Бу муолажани сочи қуруқ аёллар 2 ҳафтада бир марта, сочи ёғли аёллар 1 ҳафтада бир марта қўлласалар яхши натижка беради.

Дилноза ҚЎРЧИЕВА,

Бугунги кунда Япония оммавий ахборот воситаляри фақат бир ҳодисани ёритиш ва шарҳлаш билан машғул.

Бу янгилик япон халқи ҳаётидаги жуда даҳшатли фожеа деб айтилмоқда. Сабаби, Япон маликаси Масако хонимнинг 7 ҳафталик ҳомиласидан жудо бўлди.

6 йилдан бўён Япония меросхўр кутмоқда эди. 36 ёшли Масако хоним ҳомиладорлигини эшитиб кўпчилик хурсанд бўлганди. 2666 йиллик императорлик тарихида 2 ойлик умиддан айрилиш энг ваҳимали воқеадир.

Амалдаги император Акихито 66 ёнда. У Япониянинг 125-императоридир. Япония тарихида 8 нафар аёл император бўлган. Сакуромачи 1770 йилда Японияни бошқарган энг сўнгти раҳбар аёлдир. 1889 йилда давлат раҳбари эркак киши бўлиши кераклиги қайд этилган қонун қабул қилинди. Уша йилдан бўён давлатни бирорта аёл бошқармади.

Император Акихито ва

унинг 63 ёшли хотини Мичико 2 ўғил ва бир қизни улғайтиришди. Уларнинг тўнғичи 39 ёшли шаҳзода Нарухито, 34 ёшли Акишико эса биолог – 8 ёшли Мако ва 5 ёшли Кало икки қизалоқнинг отаси. 30 ёшли Нори ҳали турмушга чиқмаган.

Шу вазиятдан келиб чиқиб айтадиган бўлсангиз, давлат месроҳури шаҳзода Нарухито

ди. У шаҳзодага турмушга чиқаётганда ўз хоҳиши билан "олтин қафас"га кираёттанини сезмаганди. Императорлик саройидаги 62 хонадан иборат 4900 кв. метрли майдон малика ихтиёрида. Эртаклардагидек ҳаётни фақаттинг "Қачон фарзанди бўласиз?" деб берилган савол тез-тез бузуб туради. Масако хонимнинг турмуш ўртоги Нарухито бу са-

МАСАКО ХОНИМ АЗОБДА

нинг туғилажак фарзанди бўлади деб ҳамма ишонаётган эди. Масако хоним 1993 йилда Нарухитога турмушга чиққан вақтда шу муҳим масалани ҳал этиши кераклигини ҳамма гапирган эди.

Масако хоним элчининг қизи бўлганлиги учун Москва ва Нью-Йорқда улғайди. Американинг Гавард, Англиянинг Оксфорд, Токио каби обрўли университетларда таҳсил олди. Инглиз, француз, немис тилларида bemalol gaplasha ola-

волга "бу масалани лайлаклар ҳал қилади" деб ҳазил аралаш жавоб беради.

Япон матбуоти эса тинимиз Масако хонимнинг 6 йилдан бўён фарзанди бўлмаётганини ёритишдан чарчамаяпти. Ҳаттоқи, аёллар учун нашр этиладиган ҳафталик газеталардан бири қирол оиласидаги ҳар қандай янгиликни ўқувчиларга етказиш учун 4 нафар мухбирини ажратиб қўйган.

Ва ниҳоят декабрь ойида "Асахи симбун" газетаси би-

Erinmasangiz...

Одамзот шундай ношукур бандаки, ҳеч қачон унинг тарьфини тўлиқ келтириб бўлмайди. Қайсиdir аёл уз вазнининг ортиқалигидан шикоат қилса, яна бошқаси ута нозиклигидан уялиб юради. Азиз аёллар соглигингиз, гўзалигингиз уз кўлингизда деб чарчамаяпмиз. Озишни истаган аёллар учун берадиган баъзи маслаҳатларимиз сизларга аскотар деган умиддамиз.

Озишни истаган аёл энг аввало ширин егуликлардан ўзини тиймоги керак.

Ҳар куни тонгда турли хил бадантарбия машқларини бажариши шарт.

Қизил сабзини кўпроқ истемол қилиш ҳам ортиқча вазндан қутулиш учун ёрдам беради.

Овқатланаётган вақтингизда овқатни шошмасдан секин чайнанг. Шунда тез тўйиб қоласиз ва ортиқча овқат еб қўйишдан сакланасиз.

Мана бир неча кунлардан кейин улкамизга баҳор кириб келади. Аёллар ҳам баҳорги кийим-кечакларини кўздан кечириб қўйётган булсалар керак. Баҳорги мавсум учун капрон пайпок сотиб олган булсангиз, уни кийиши шошилманг. Янги пайпокни аввал тузу сувда озигина ушлаб туринг, сунгра музхонага бир соат қўйиб қўйинг. Шунда пайпогингиз узоқ вақт сизга хизмат қилади.

Ҳар куни ишдан, ўқишидан уйга борганингизда албатта капрон пайпогингизни ювишга одатланинг.

Агар маслаҳатларимизга амал қиласангиз кузги мавсумда ҳам капрон пайпогингиздан фойдаланишингиз мумкин бўлади.

Mish-mishmi-yo...

ринчи бўлиб, узок кутилган янгиликни эълон қилди. Малика бутун ой давомида шахсий сарой клиникасида даволанди.

Лекин... шу кунларда хушхабарни тўлиқ, эшитмаган япон халқи шум хабарни ҳам эшишишга улгурди.

Саройда тахт ворисини учйўл билан шакллантириш мумкин эди. Биринчиси Масако кутаётган чақалоқ ўғил бўлиши керак, Иккинчи йўл... Ҳа, қонунни ўзгаришишга тўри келади. Аёллар ҳам императорлик курсисига ўтириши мумкин. Ҳар икки ҳолатда ҳам тахт эгасиз қолмайди.

Яна бир йўл бор. Нарухито Масако хоним билан ажрашиб, бошқа бирорга уйланса, янги келинчак ўғил ҳади этиши мумкин.

Бечора Масако ҳам жисман, ҳам руҳан азобда. Сиёсатчилар унинг кейинги ҳаётини баҳслашмоқдалар. Саройда қолиши учун Худо унга, Япониянинг бўлғуси императорини бериши керак.

РОМАРИО — 240

Бразилияниг "Фламенго" жамоаси машхур хужумчиси Ромарио 1985 йилдан бўён ушбу клуб таркибида 240 учрашув ўтказди ва ракиблар дарвозасига жами 240 та тўп киритган. Унинг ҳар бир голи 50 минг доллар туради.

ИККИТА ЯНГИ РЕКОРД

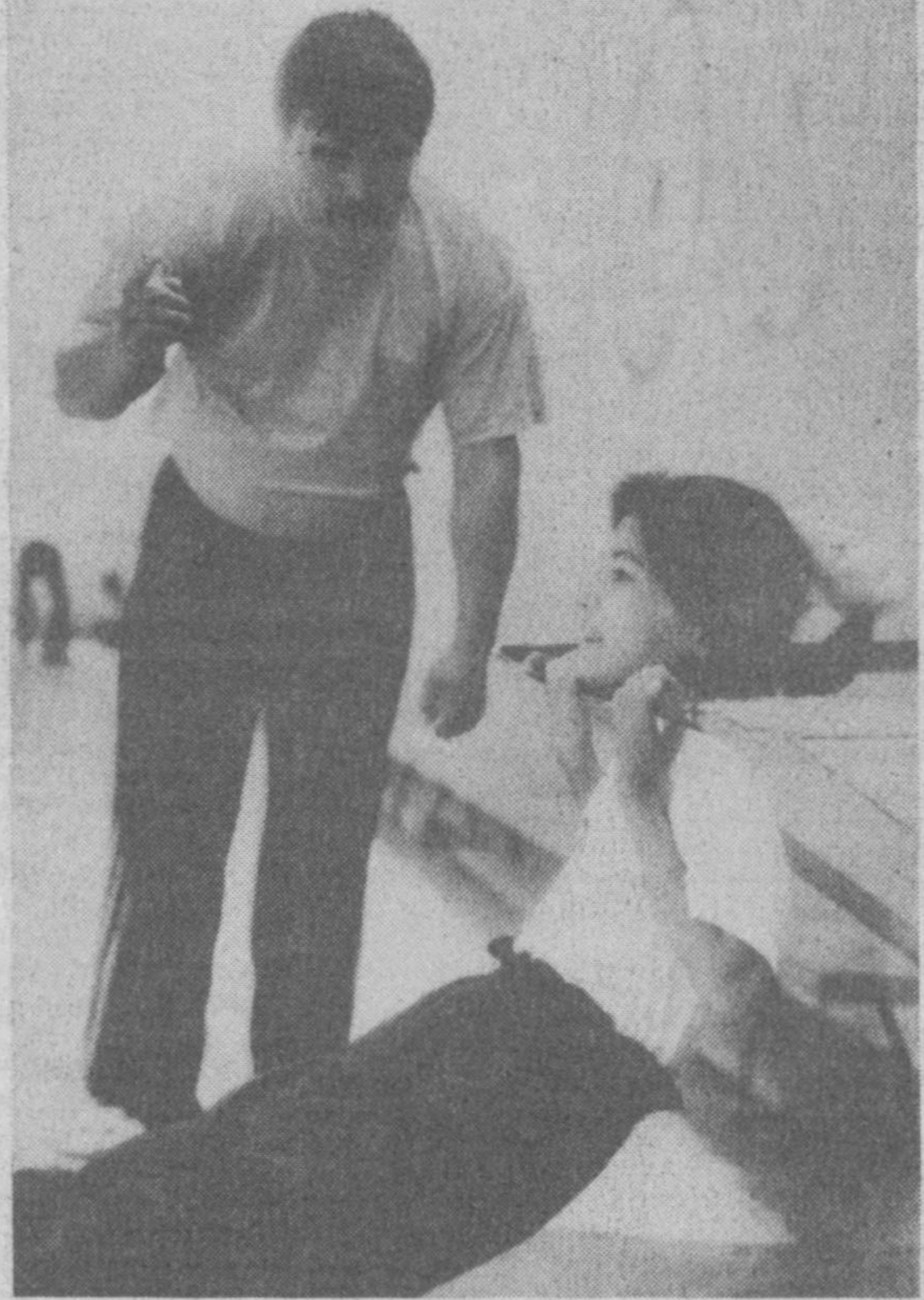
Колгорида якунланган конъюнда учиш бўйича жон кубоги учун кечган беллашувлар иккى рекордчими кашф этди. Канадалик Ж.Уотерспун 500 метрга учишда 34,63 секунд натижада кўрсатди ва голландийлик Ян Лейванг 1500 метрни 1 минуту 45,56 секундда босиб ўтди.

ЙЎЛЛАНМА ҲАМЁНДА

Минскда ўтказилган А.Медвед хотира соврини учун эркин кураш бўйича халқаро турнирда қозогистонлик Лалиев ғалаба қозонди. 76 кг вазнда ўзбекистонлик Хингачевни енгган спортчи Сидней Олимпиадасига йўлланма олди.

ТОШКЕНТДА
“МУСТАҚИЛЛИК
КУБОГИ”

Пойтахтимиздаги “Юнусобод” спорт мажмуида бўлиб ўтадиган Гран-при туркумидаги “Мустақиллик кубоги” — юнон-рум кураши халқаро турнирига старт берилди. Уч карра олимпия чемпиони А.Карелин ҳам беш нафар шогирди билан Тошкентга ташриф буюрган.

КУЧЛИЛАР
АНИҚЛАНАДИ

Пойтахтимиздаги “Жар” спорт-соғломаштириш мажмуида 24-27 февраль кунлари “Муай-Тай” бўйича республика чемпионати ўтказилади.

Унда мамлакатимизнинг ўн бир вилояти ҳамда Тошкент шаҳри клубларининг ўн саккиз ёшдан катта спортчилари 15 вазн тоифасида ғолиблик учун рингга чишишади.

Бу галги мусобақадан кўзланган мақсад, республикамизнинг энг кучли муай-тайчиларини аниқлаш, олдимизда турган Жаҳон, Осиё, Европа чемпионатлари ҳамда Таиландда ўтказиладиган “Қирол Кубоги” ва “Шаҳзода Кубоги” каби нуфузли халқаро беллашувларда юртимиз шарафини муносаб ҳимоя қилувчиларни саралаб олишдан иборат. Бўлажак чемпионатда Э. Қутибоев, Д. Пўлатов, А. Тўхтамишев, З. Каримов каби бир неча бор жаҳон чемпионларига муносаб, янгидан янги ўринбосарлар кашф этилса, ажабмас.

“Туркестон-пресс”

VI. БОШ КОТИБ ВА
КОТИБЛАР

1. Бош котиб мусобақа қатнашчилари мақдат комиссиясидан ўтаётган вақтда курашчиларнинг ҳужжатларини текшириб боради.

2. Бош котиб, ҳакамлар ҳайъатининг мажлисини, мусобақа ва беллашув баённомаларини, курашиш тартибини ва бошқа ҳужжатларни ёзib боради.

3. Котиблар ўз гиламида баённомаларни ёзib борадилар.

4. Котиблар беллашув баҳоларини ва огоҳлантиришларини назорат қөюзи-га ёзib борадилар.

5. Бош котиб Бош ҳакам билан мусобақанинг ҳисобат боённомасини тўлдириб топширишга мъясул шахсди.

VII. ЎРТАДАГИ ҲАКАМ

1. Беллашув бошланишидан оддин гиламга чиқсан курашчиларнинг гигиеник ҳолати, кураш формасининг қоиди талабарига жавоб берисини текширади. Агарда кураш қоидаси талабига жавоб бермаса, қайта кийиниб (руҳсат қилинган вақт ичидаги чиқишини талаб қилиади).

2. Беллашувнинг қандай борисини ва беллашув давомидаги кураш қоидаларига қатъий риоя қилинишини кузатиб боради.

3. Беллашув давомидаги ён томонларда ўтирган ҳакамларнинг баҳоларини ҳам кузатиб боради.

4. Курашчи томонидан кўлланилган ҳар бир усульнинг қандай борисини ва беллашувнинг қандай борисини кузатиб, 2-3 секунд ичидаги тегиши баҳони бериб, “КУРАШ” деб қайтадан беллашувни бошлаш керади.

5. Беллашув давомидаги ҳакамларни ҳар бир усульнинг қандай борисини кузатиб, 2-3 секунд ичидаги тегиши баҳони бериб, “КУРАШ” деб қайтадан беллашувни бошлаш керади.

6. Вақтни кузатиб борувчи ҳакамнинг бидириши билан ўртадаги ҳакам белгиланган беллашувни вақти тутаганлитини “Вақт” иборасини кўл билан кўрсатиб, беллашув-

(Давоми. Боши газетамизнинг ўтган сонларида)

Futbol

лан” ва “Ювентус” жамоалари эса иккичи, учинчи ўриналарни ишғол этиб туришибди. “Рома”, “Интер”, “Парма” клубларининг ҳам кучли йигирмаликдан жой олгани сабабли, Италия рейтингда сардорлик қилмоқда. Ўтган йили тўртта мусобақанинг чемпиони сифатида футбол оламида

шов-шувга сабаб бўлган, Англияниг “Манчестер Юнайтед” жамоасига бугал олтинчи погона насиб этди. Ажабланарли томони шундаки, Киевнинг “Динамо”, Москванинг “Спартак” футбол жамоалари ҳам эгаллаб турган ўриналарни бошқаларга бўшатишига тўғри келди.

ИТАЛИЯ КЛУБЛАРИ ПЕШҚАДАМ

Европада ҳар ҳафта қитъа етакчи футбол клубларининг эгаллаб турган мавқенини аниқлаш одат тусига айланади. Рейтер ахборот агентлигининг эълон қилинган ўтаётган ҳафта рейтингидан 20та кучли футболь клуби жой олган. Унга кўра аввалги ҳафтада иккичи ўрин соҳиби бўлган

Мюнхенниг “Бавария” жамоаси ўз миллий чемпионатида “Гамбург” билан дуранг ўйнаб, тўртингчи поғонага тушиб қолди. Италия чемпионатининг карвонбошиси “Лацио” жамоаси мазкур рейтингда қарийб 17 ҳафтадан бўён пешқадамликини ўлдан бермаётir. Уларнинг ватандошлари - “Ми-

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Ҳалқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир ўринбосари
Абдусамат РАҲИМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ,
Икром БЎРИБОЕВ
(масъул котиб), Шукур ЖОНБОЕВ, Курбонбой МАТҶУРБОНОВ,
Нўймонжон РАҲИМОНОВ, Йўлдош САИДЖОНОВ, Ҳалим САИДОВ (бош муҳаррир),
Хулкар ТЎЙМАНОВА,
Саъдулла ҲАҚИМОВ,
Ўтқир ҲОШИМОВ

Рақам ва далилар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масгуллар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди.
«Ма’рифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят руҳсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР:
масъул котиб—136-56-42,
хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM
компьютерида
Абдурасул НАРМАНОВ
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

Навбатчилар:
Хулкар ТЎЙМАНОВА,
Шерали НИШОНОВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150.
Г-107.

Тиражи 49.310
Г. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табоқ,
Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-3.

«Шарқ» нашриёт
матбаа концерни
босмахонаси.
Корхона манзили:
«Буюк Турон»
кўчаси 41-үй

Босишга топшириш вақти - 20.00.
Топширилди - 20.00.

Ko'ngil bitiklari

БОЛАЛИККИ ҚҮМСАШ

Күлгүләри шарқыраган шалоладай,
Йөрләри гулу райхон, тог лоладай,
Әркә тики бүнчә ширин бир ҳалводай,
Болаликка қайттым келди бир зумгина.

Бирнән бузиб, мингни қуар, гох бүнәкор,
Қадамини "той-той" боссан эхтіктөр.
Бир қарасант шоху баъзан итоаткор,
Болаликка қайттым келди, болаликка.

Капалакдай қувнаб, боғу тоглар чопар,
Дүнәда бор янгиликни ўйлаб топар.
Толбаглар тақиб, лойдан кулач ёпар,
Болаликка қайттым келди бир зумгина.

Қара күзи қолдуздайын порлагуучи,
Катталарни яшаш учин чорлагуучи.
Бир қүшик бор юратыма зорланғуучи —
Болаликка қайттым келди, болаликка.

Фақат ўйнар, үзға билан иши бўлмас,
Бир хилдатки, гийбат нима, ҳуши бўлмас,
Катталардек бир-бринга "мушти" бўлмас,
Болаликка қайттым келди бир зумгина.

Турли ўюш ё "миш-миш"лар ҳоритганда,
Юрагимни бир галамис оғритеңгана,
Ингламоқни күнгил үзға ор этганда,
Болаликка қайттым келди, болаликка!

ОЙНА
(масал)

(Яни ҳар ким ойнага қараб ўз башарасини
күради ва камчиликларини тузаради)

Үрмон ичра яшар эди турли ҳайвон кўп инок,
Уришмоқни билмас эди, яйрашади ҳун қувнок.
Бир кун шудай ҳабар келди, "Үрмон ичра каркидон"
"Одобнома" турх очмиш, илми бормиш зур чандон!"

Ушбу дарсга қатнар эди айик, бўри, шер, ўйларбас,
Ушбу дарсга үрмон ичра ўйтотиди зир ҳавас.
Каркидонга бўлган ҳурмат баъзи эди уларда,
Дерилар-ки, дононла үнга ҳеч ким келмас бас.

Аслида-ку, бу каркидон эди сўзамол, нотик.
Лекин удан ким ўзса гар чидомас экан ортиқ.
Одобнинг турфа хили кўрсатилса-да дастурда,
Узи амал қимлес экан, тушунчаси пастдурда!

Ойлар, ўйлар шу тариқа ўтаверди бирма-бир,
Билсалар-ки, каркидоннинг кунгли тоза эмас, кир.
Доим бошлар куполалик "Одобнома" сабоги,
Терс гашгар, ҳазил билмас, очмас сира қабогин.

Салом деса, алик олмас, узи салом бермайди,
Юзин буриб ўтар, қизик, қалби тош, эримайди.
"Одобнома" дарсга бўлган ҳурмат тезда ўйқоди,
Каркидон-чи, гийбат илия кўп дилга гулу соди.

Шеру ўйларбас үрмон ичра яшарди кўп иттифоқ,
Шу дарсни деб оралари бузилди, тушуб нифоқ.
Дўстлар қанча ҳурмат қисса, каркидон-чи, менсимас,
Тўйга айтса бормас сира, дўстликни кўзга имлас.

Таъмагирилк "енг ичиди", очиқчасига қимлес,
Ўйлардик, ул каркидон "ўзгалар буни билмас".
Тарбиянинг турин санаб маърузалар қиласди,
Кимларидир айбли санаб, "бўрисан" деб куларди.

Үрмон одатларини оёқ ости қилди у,
Ўзига бино қўйиб, юракларни тилди у.
Узи билмас ҳолда келиб катта кучга тегинди,
Пушаймон ва изза бўлиб, сўнг ортига чекинди.

Киссадан-ҳисса шулки, кибор бўлса қай одам
Кўлга бормай эгилди, бошин ерга эгар хам.
Дерлар-ки, одобни сен одобсиздан ўрганин,
Домланг айтганин қиу қилганини қимламиғ!

Демаким, машайхлар "пичохни ўзингга ур,"
Оғримас бирвога, майли сўнг қандигни ур!"
Гар ушбу каркидоннинг қиёфаси таницир,
Айтинг унга ўйдан қайтсин, борар ўйли янгилини!

Ил ўйлида юргувчилар бирлашса буюк ҳалқиди,
Ушбу кураш майдонида танигайлари ҳақиди.
Эй кўнгил, маддоҳ бўлма, ўзларига англағ етти,
Ҳақ ўйлида тўғри сўзу иймонинг бира кетти!

Гулчехра ШОХОБИДДИН кизи,
Жиззах вилюяти педагогика
институти ўқитувчиси

ХАНДАЛАР

Үғил: Ота, мен кулоқ шифокори бўлай-
инми ёки тиш?

Ота: Ўғлим, тиш шифокори бўл. Чунки
ҳаммада 32 та тиш бор, лекин қулоғи ик-
кита, холос.

Продюссер: Энди сиз мана шу бино-
нинг тўртингчи қаватидан сакрайсиз.

Актёр: Лекин мен майиб бўлишим ёки
ўзлишим мумкин-ку?

Продюссер: Хавотир олманг, ҳаммаси
жойида бўлади. Бу фильмнинг охирги саҳ-
наси.

Хизматкор: Сэр, туринг ўйғонсангиз-чи.
Жан: Ха, ха нима бўлди, тинчликми?

Хизматкор: Ўйқу дори ичадиган вақтн-
гиз бўлди.

Бир табиб дўстини кўриб қолибди ва
унга қараб: — Вой тавба, сени менга ўлган
дайишган эди.

— Кўриб турибсан-ку, мен тирикман.

— Бўлиши мумкин эмас. Бу гапни айт-
ган одам сенга қараганда ишончлироқ эди.

КУННИНГ САМАРАСИ ЎЗ ҚҮЛИНГИЗДА

КҮЙ (21.03-20.04). Душанба ва сешанба кунларига мўлжалланган сафарларингизни колдиринг. Чунки бароридан келмайди. Чоршанба куни соғлигиниз безовта қиласди. Қолган кунларда омад кўёши сиз томон юз бура-ди.

БУЗОК (21.04-20.05). Сиз учун ҳам ҳафтанинг дастлабки уч куни унчалик омадли келмайди. Пайшанбадан яна ҳаммаси изга тушиб кетади. Шанба куни моддий ахволингиз ўнгланади.

ЭГИЗАКЛАР (21.05-21.06). Душанба — иход учун жуда кулаги. Сешанба куни кўплаб муаммоларингиз ечимини топади. Шанбада мухаббат майдан маст бўласиз. Якшанба куни зиддиятли ҳолатга тушасиз.

КИСКИЧБАҚА (22.06-22.07). Сешанба куни молиявий томондан бироз қийналасиз.

Пайшанба куни турли учрашувлардан ўзингизни тортинг. Кейинги икки кундаги ноҳуш кайфиятни дам олиш кунларидаги оила давраси ювиб кетади.

Иходий имкониятингиз ошади. Дам олиш кунлари ҳам сизга омад келтиради.

ЧАЕН (24.10-22.11). Душанбадаги бироз ноҳушликни сешанба кунги романтик учрашув ювиб кетади. Пайшанба куни алданиб қолишдан эҳтиёт бўлинг. Дам олиш кунлари иккиланиш билан ўтади. Қатый қарорга келишга ҳаракат қиласди. Шунда ишларингиз яна юришиб кетади.

ҮКОТАР (23.11-21.12). Душанба куни хижил кўнглингиз дўстлар даврасида таскин топлиши мумкин. Чоршанба куни кутилмаган зиддиятлардан ўзингизни тортинг. Кейинги икки кундаги ноҳуш кайфиятни дам олиш кунларидаги оила давраси ювиб кетади.

ТОҒ ЭЧКИСИ

Мунажжимлар башорати
20-26 февраль

(22.12-20.01). Душанба куни сафар яхши натижада беради. Сешанба куни соғлигиниз бироз безовта қиласди. Пайшанбада мухаббатнинг сирли учрашиви сизни кутмоқда. Дам олиш кунлари жисмоний ҳордик учун кулаги.

КОВФА (21.01-18.02). Душанба, сешанба кунлари соғлигиниз ҳақида ўйланади. Чоршанбада ҳушибараш эштасиз. Пайшанба куни моддий манфат кўрасиди. Колган кунлар ортиқча зиддитасиз ўтади.

БАЛИК (19.02-20.03). Ҳафтанинг учкунни жуда самарали келади. Унинг янада самарали бўлиши сизнинг ҳаракатингизга боғлиқ. Шанба куни соғлигиниз ҳақида қайтурунг. Якшанбани оила даврасида ўтказинг.

Xullas...

АМЕРИКАГА ЗИЛДА

Бундан уч кун мұқаддам, жыны 16 февраль куни ноңинчи километрдан бошланган ажайиб-гаройиб автопойгага старт берилди. Унинг йұналишини эшишиб, ёқа шайласиз: Москва — Якутск — Уэлн. Хайрия соғламаштырыш жамғармасынинг "Сәхәтчилар клубы" аъзолари ЗИЛ автомашина-ларда йўлга чишишган.

Сәхәтчилар аввал Россия, сунгра Шимолий Америкадан ўтиб, Европада ке-зиши, ниҳоят Гарбдан Москвага қайтишин режалаштиришган. Автопойга ташкилотчиларидан бири Дмитрий Шпаро журналистиларга берган интервьюсида шундай деди: "Кимдир биринчи бўлиши керак-ку!"

Дарвоке, юк машина-рида олис масофага саёҳат килишга ҳали ҳеч ким журъат этмаган. Сафарингиз бехатар бўлсин!

ГОЛЛИВУДЧА
КИЁФА

Эстрада юлдузи Филипп Киркоров ўзининг ташки қиёфасини ўзgartиришга қарор қилди. Артист артист! Лос-Анжелосга борган хонанда Голливуд ўлдузлари пардоз-андоз қиласидан Родео Прэйв салонига кирди. Бу ерда унинг қоп-кора, жингалак сочларини кўриб, пардозчилар "афус" дегандек бош чайқашди. Аммо ўзининг пўрим қиёфаси Филиппнинг жонига теккан кўринади.

Шундай қилиб, салондаги 5 соатлик жараёндан сунг Филиппнинг бошидаги ҳурпайган сочлар ўрнида калта ва тиккайган оплок соч пайдо бўлди.

Голливудчага ҳонанда якъин кунларда "зангори экран"да кўриниш берса керак. Ушандо бу галларнинг миш-миш эмас, ростлигига амин бўласиз.

ТАЛАБАДАН ТАЛАБ

Қозон медицина университетида таҳсил олаётган Ливан Фукароси ал-Ахмад шахар милиционерлари талабига мувофиқ, ўзининг хайдовчилик гувохномасини кўрсатди. Ҳужжат ҳақиқий эмас, тўғриғори, ўз Ватанидаги ҳуқуқ бу ерга ўтмади. Халқаро хайдовчилик гувохномасини мухайё килиш учун ўз ватандошларидан бирининг ҳужжатидан нусха кўчирилди.

Кейинги галги текширвуда бу ҳужжат ҳам уни вазиятдан олиб чиқолмади. Талабага кўйилганди талаб тартибида мос бўлмаганинги учун унга нисбатан жинонӣ иш қўзатилди.

ana shunaqa
gaplar...

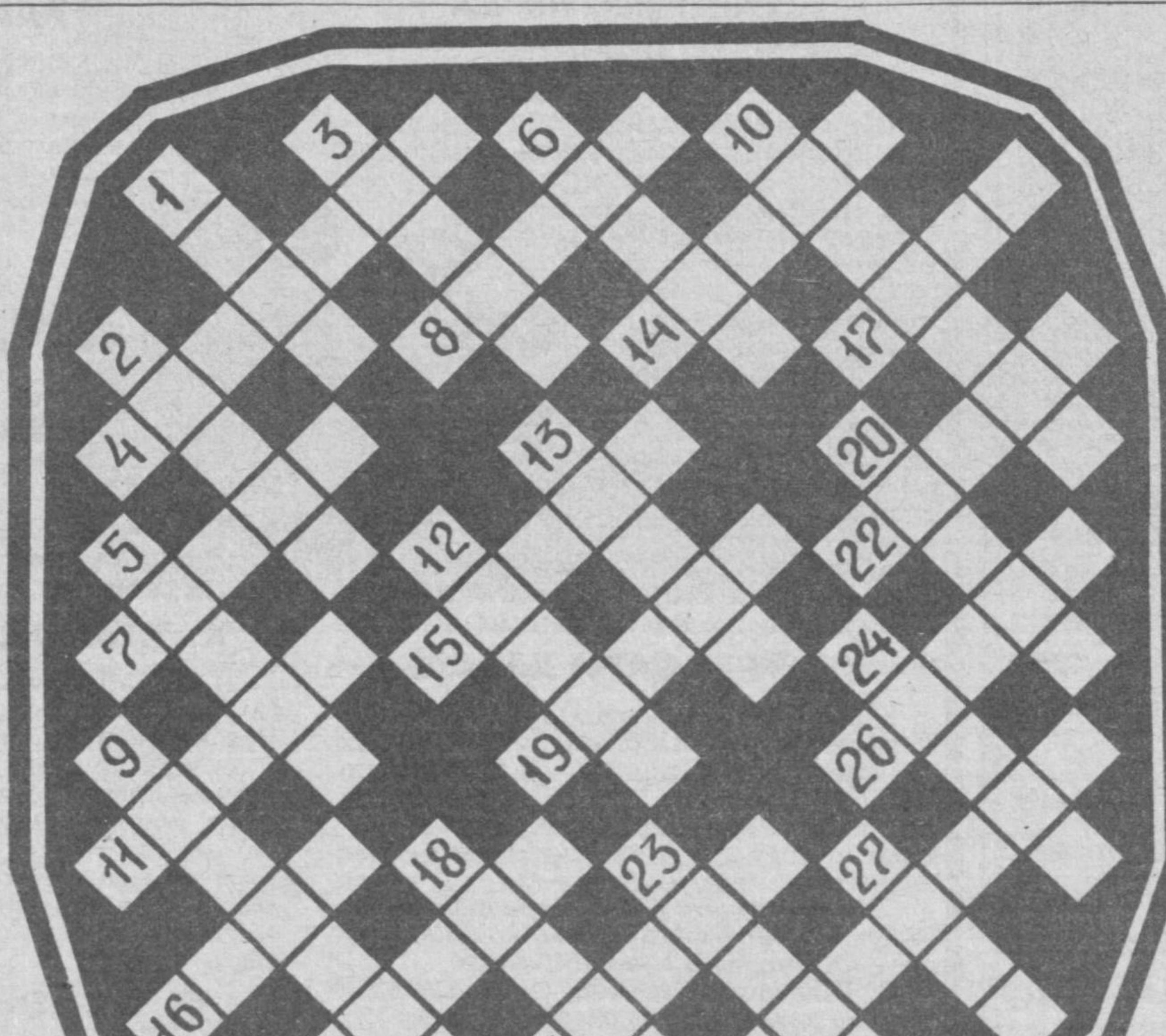
ЭЪЛОН

Собир Раҳимов туманида 310-мактаб томонидан 1996 йилда Атоев Зокиржон Бакирович номига берилган VZA N 036404 рақами ўтга маълумот тўғрисидаги шаходатнома йўқолганлиги сабаби БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирилиги жамоаси таълим фахрийи, вазирликнинг собиқ мäsъуль ходими X. Зуфаровга волидан муҳтрамаси

ЛУТФИХОН аянинг вафоти муносабати билан чукур ҳамдәрдлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги давлат тест маркази таркибида Кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қиласи, педагог кадрлар ва таълим мусасасалари атtestацияси бошқармаси, ўтга маҳsus, касб-хунар таълим мусасасалари атtestацияси бўлими бошлиги Раҳимберди Ражаббоевга акаси Раббим Раҳаббоевнинг бевақт вафот этганлиги билан чукур таъзия изҳор қиласи.

“А” ҲАРФЛИ КРОССВОРД

БАРЧА СЎЗЛАР “А” ҲАРФИ БИЛАН КЕСИШАДИ

БҮЙИГА.

- Вақт ўлчов бирлиги.
- Тропик мамлакатларда меваси ва толаси учун ўстириладиган ўсимлик.
- Кишиларга ўтиг бўладиган, хуносали, кичик мажозий ҳикоя.
- Дуттор, танбур каби чолғу асбобларининг иши ёки симларини кўтариб турадиган тиргаги.
6. Ургуидан шоқолад тайёрланадиган дарахт.
9. Қовуғ турларидан бири.
10. Қадимий қурол.
12. Она юрт.
13. Ютуқ, ғалаба, мұваффақият.
18. Айлананинг икки нұқтасини туташтирувич тўғри ч